САБШАЛАН—МАНАЙ БАЯЛИГ

НОГООН ДАЛАЙ ДОЛГИЛОГ ЛЭ

■ Түрүү луговодууд га бүриһөө 18—20 центнер, зарим газарһаа 30—40 центнер үбһэ абана. *Бүхыдөө сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ арга боломжо олоо хэрэглэгдэнэгүй.* ■ *Га бүриһөө дунда зэргээр 7-8 центнер үбһэ абаха өдөрэй зорилго* ■ Нуга сабшалангаа эзэдтэй болгоё

ГАР УГҺАА хойно үргэн саглан Хори, Хажэнгэ, сэлгээ Чисаана, Худанаймнай сабшалан, . бэлшээриин лэ адууһа малаа жэлэй сагта тэжээжэ, ондо жа байдаг гээшэ һэн.

Ада мүнөөшье эндэхи совхозо олон мянган адууһа малтэй тэжээл сабшалангай но— үбһэн лэ зандаа ха юм. шанартай үбһэ элбэгээр гэжэ шадаагүй һаа, үхэр һайнаар ондо оруулха, тэ ашаг шэмэехээр абахань гэжэ малшан, мэргэжэлтэй элбэриилгшэ бүхэн мэдэхэ

Тиимэһээ Хоринн аймагхынуудта сабшалан һайнаржа, тэрэниие зүбөөр уһатэгжүүлээд, ургасыень дээшэлүүлхэ, эрхим шанар-үбһэ элбэгээр абаха гээшэ ажахые саашадань үлам гөөр, интенсификациин хүгжөөхэ гол асуудалнуудтэй болоно.

Үгэн бологшо аймагай луго-ай зүблөөн дээрэ эдэ асуу-уд далгарэнгыгээр хэлсэгдэ-туу дунданууд элирүүлэг-саашадаа сабшалангай ур-дээшэлүүлхын тула юу хэ-ай тодорхой хэмжээнүүд гдаһан байна.

Эй жэлнүүдтэ аймагай совхозууд сабшалангаа уулжа, ургасыень дээшэ-тушаа бии байһан ехэ ар-омжоо гүйсэд хэрэглэжэ шаданагүй гэхэдэ алдуу гүй. Илангаяа ган гасуу-ложо, сабшалан мүртэй ур-үбһэн бага абтажа, адуу-да нилээд бэрхэтэй бай-ёолдоно.

Ондо сагай уларилай муу айбашье, ажахынуудта бу-мянга гаран гектар саб-гай га бүриһөө оройдоол центнер үбһэн абтаа. й тон бага ургаса ха юм нэндөө ногооной ургаса шэлүүлхэ арга боломжо анагүй бии. Совхозуудта 26,2 мянган га уһалагдадаг ан байна. Тэрэниие шиг р һайса ханга, зүбөөр үлжэ шадаа һаа, үбһэ но-тогтууритай һайн, үндэр ргаса абаха аргатай.

Эниие түрүү луговодуудай ршэл, туйлаһан амжалтань р тэршэлнэ. Газараа шада-рхэр уһалжа, тэндээ наг ехэр гаргаад, гектар бү- 18—20 центнер, мүн үгэгжүүлһэн шэбхэжүүл-сабшалан дээрэһээ га бү-28—30 центнершье үбһэ луговодууд олон. Хүрьбын ий түрүү луговод Ф. Н. ов даажа абаһан 371 гек-тар газарһаа га бүриин дунда зэргээр 13 центнер, олон жэлдэ удаагаар шэбхэ ехэ гаргаһан 40 га газарайнгаа гектар бүриһөө 29,8 центнер үбһэ хуряаһан байна. Анадгай совхозой үнинэй луговод А. Ш. Норбоев даалгагдаһан 91 гектар сабшалангай га бүриһөө 18.4 центнер ургаса абажа шадаа. Тэрэшэлэн Хажэнгын совхозой түрүү луговод Д. Халзанов, Чисаанын совхозой луговодууд Н. А. Рубцов, Д. М. Родионов, Үдын совхозой луговод Г. Дандаров болон бусад уһалагдадаг сабшалангай га бүриһөө 16—17 центнер, шэбхэжүүлэгдэһэн газарай га бүриһөө 30 центнер хурэтэр үбһэ хуряагаа юм.

Тиигэбэшье бухы дээрээ нуга сабшалангай газарһаа үндэр баян ургаса абаха арга боломжо дүүрэнээр хэрэглэгдэжэ шадагдаагүй. Олонхи совхозуудта сабшалан һайжаруулха хүдэлмэриин ёһоор хэгдэдэгүй дээрэһээ урдань үбһэ ногооной элбэгээр ургадаг газарта мүнөө хуу боролжо бургааһан ургашэнхай. Мүн болдог дошо, үһа намагшье болошоһон газар ехэ. Энээнһээ болжо, тэндэхи ногоон тон һобхон муу болоо. Илангаяа ажахынуудта сабшалангай газар хүсэд эзэтэй болоогүй, тэрэниие уһалха, үтэгжүүлхэ тушаа бодотоор оролдохо, һаналаа табиха хүнэй үгы дээрэһээ нимэ байдал тохёолдоно. Зарим газарта сабшалан үтэгжүүлээбди гэжэ мнил наг шэбхэ гаргаһан нэрэ зүүнэ. Жэшээлхэдэ, мүнөө 1500—2000 га газарта ехэдээл һаа, 2—3 мянган тонно шэбхэ гаргахадань, юун мүртэй туһа болохоб даа. Үбэл, зуншье сабшалан уһалха арга боломжо тон ехэ гээшэ. Тоэд ажахынууд өөһэдтөө бии байһан бүлүүр станциннуудые ёһоор хүдэлгэнэгүй. Үнгэрхэдөө зарим газарта отделени, фермэ, бригаднуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хагюусалга, хайхарамжагүй дээрэһээ хабарһад эхилээд, үбһөндэ орохо болотор сабшалан соогоо малаа бэлшээжэ байдаг заншалшье орхигдоогүй. Тэдэнэрэй сабшалангаа хорёолжо абаха, үхэр малда ехэ гэшхүүлхэгүй гэжэ оролдоогүйнь харамтай. Энээнһээ болжо, тэдэнь хабар, зун, намаршье үхэр малда хагда ногоониинь үндэһэндөө хурэтэр мүлжэгдэжэ, ургасань эрид муудана ха юм.

— Манай 4-дэхи фермын хүтэлбэрилэгшэд сабшалангаа һайнаар уһалха туша ёһоор анхарал табинагүй. Луговодуудтаа туһалдаггүй, хэрэгтэй эмсэг, тухеэрэлгээршье хангадаггүй. Газдраа уһалжа байхадань, дээрэһээнь үхэр мал оруулжархиха, сабшалангаа бүри июнийн тэн үнгэртэр малдаа гэшхүүлхэ. Энээниие совхозой агроном, мелиораторшье хоёр нюдөөрөө хаража байгаад, ямаршье хэмжээ абадаггүй,—гэжэ «Первомайский» совхозой луговод нүхэр Данилов зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдэ шуумжэлээ һэн.

Зарим ажахынуудта сабшалан һайжаруулха талаар яһала горитой хүдэлмэри хэгдэнэ. Тусхайлбал, Хурьбын совхоздо нүхэр Солдатовай даадаг звеногойхид сабшалан дээрээ 7 мянган тонно шэбхэ гаргажа тараагаа. Намдртаа эргүүр тэндэхи һубаг ханаабуулаа сэбэрлэн, гүнзэгыруулэн малтаһан байнд. Үшөө 40 гектар газарта шэбхэ бүри ехээр гаргажа, тэдэнһээ га бүриин 20 центнер үбһэ абаа. Байгша ондо бухы сабшалан дээрэһээ гектарай 15 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряаха зорилготой.

Тэрэшэлэн Анаагай совхоздо энэ талаар баһал горитой ажал хэгдэжэ байнхай. Эндэ луговодуудай тусгаар оньһожоруулагдаһан 13 звено эмхидхэгдээ. Тэрээндэнь саг үргэлжэ хүдэлхэ 55 хүн бии. Звено бүхэндэ хэрэгтэй машина техникэ дналгагданхай. Энэ жэлдэ газар уһалха тусхай 13 элдэб хаалта, боолто, барилга, тухеэрэлгэнүүдые шэнээр хахэ юм. Тэрээндэнь хэрэгтэй мунгэ, зөөри һомологдоо. Һаянай совхозойхид нуга сабшалан дээрээ шэбхэ гаргажа, тошо халяажа захалба.

— Бидэ ургаса охатэй сабшаландаа посхоод барижа, хаадаг болохомнай. Манай совхоздо дурбэн жэлэй саада тээ аммиагай селитрээр сабшалан үтэгжүүлжэ туршаһан байгаа. Энэнь һайн дүн харуулаа һэн. Тоэд һуулай уедэ минеральна үтэгжүүлгэ тон бага үгтэнэ,—гэжэ Анаагай совхозой главна агроном нүхэр Очиров хэлэнэ.

Мүнөө жэлдэ Хажэнгын совхоздо 48 хүнтэй луговодуудай оньһожоруулагдаһан 4 звено бии. Тэдэнһээ амяараа үшөө 22 луговодууд хүдэлхэ юм.

— Тиигэбэшье манда газар уһалалгын техникэ дуталдана. Илангаяа бороложо бургаһа сэбэрлэхэ машина, бульдозериуд дутана,—гэжэ совхозой мелиоратор нүхэр Одоев зүблөөн дээрэ хэлээ.

Эндэ ажахыда Шанаа гэжэ газарта ехэ намаг бии. Тэрэниие хатлагаа һаа, 1500 гектар ногоо сабшаха аргатай болохо. Һуулай уедэ тэрэ намаг хатааха тушаа зарим тэды хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Аймагай совхозууд садшадаа сабшалангаа һайжаруулжа, үбһэ тэжээл элбэг ехээр абадаг болохо зэргэтэй. Энэн тушаа арга боломжо, хүсэниье бии. Гансал оролдосотой һайндаар ажаллаха шухала.

Р. ЦЫМПИЛОВ.
манай штатнабэшэ корр.

ОМОГ БАЯРТАЙ КОЛХОЗНИГУУД

Пенсионернүүдтэ түрүүшын үнэмшэлгэ барюулагдаба

«Колхозой гэшүүдтэ шэнэ жэлһээ эхилэн гүрэнэй тэдхэмжэ түлэгдэхэнь» гэһэн һураг суу һүүлэй үдэрнүүдтэ республика доторнай хаа хаанагүй хүнүүдэй омог баяр үүдхээ бэлэй. «Улаан Оронго» колхозой правлени артелишнгээ тогтоонһоо хойшо үнэн сэхээр ажаллажа, мүнөө 70—80 наһатай болоһон үбгэд, хүгшэдтөө пенси абаха болоһон тухай үнэмшэлгэ барюулгада зорюулагдаһан найр зугаа эмхидхэһэн байна. Энэ үдэр хамтадаа 130 гэшүүд пенси абаха боложо, баяр дээрээ баяр нэмэбэ ха юм. Амаралтада гарагшадай дунда колхозой эрхим луговод, далан таба наһатай Лодой Будаевич Кишектуев, 33 жэлдэ колхозой хонишодоор ажаллажа ябаһан Шагжи, Бальжин Нимаевтан, 83 наһатай Ринчин Доржиевич Ринчинов болон бусад бии.

Амаралтада гараһан колхозой гэшүүд үдэшэ орой болотор сэнгэжэ, зугаалжа һайндэрлэбэ.

Зураг дээрэ: хонишод Шагжи, Бальжин Нимаевтан пенсионерэй үнэмшэлгэ абажа байна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 21 (10671) | 1965 оной январиин 27, среда | Сэн 2 мүнгэн

МЕХАНИЗАТОРНУУД! Баян ургаса танай гарта.

ТЭРЭНЭЙ ТҮЛӨӨ МҮНӨӨНҺӨӨ ТЭМСЭГТЫ!

АЖАЛАЙ ОХИН БҮ ЗАМХАГ

Мастерской соомнай хододоол олон хүнүүд байдаг. Ажалай хаба эхилхэдэ шэмэ шуяа таһардагүй. Хэн трактор заһахаб, хэн илуг заһахаб—юрэдөөл хүдэлмэригүй хүн үгы ха юм.

Ажалдаа үглөөгүүр эртэ ерээд байнаб. Мастерскойдомнай баһал хүнүүд дүүрэшэбэ да. Түмэрэй түсөөн, алха балтын хангираан! Колхозойнгоо главна инженер Мирон Гомбоевич Мункуевай эндэ ерээд хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ байхые харанаб. Механик Цырендоржо Чердонов ехэл сүлөөгүй ябадаг хүн. Тэрэмнай хэһэн бүтээһэн юумэнэймнай шанарые шалгадаг хүнинь гээшэ.

Шэхэмнай дүершөө юумэ гу, Гомбо Пансалов бидэ хоёр шэмээ шуяан соогуур ажаллажал байнабди. Хайрсаг соохи олон түлхюурнуудээ эзлжээлүүлжэ байгаад, гартаа адханабди. Хэзээд гарнуудтай холошоно ааб. «ДТ-54» тракторые задалха гээшэ амаргүй. Хүнэй шургажа орохогүй газараар гараа саана түлхин байжа шурэбүдыень һуллруулан гаргахаш. Задалһан юумэнүүдээ өли газарта табихаш. Һамараажа болохогүй ха юм. Хожомынь детальнуудые заһаһан, сэбэрлэһэн хойноо эблуулэн табихада түргэн байдаг. Ажаллажа байхадаа Гомбо нүхэрни:

— Түргэлыш даа, шамныш!—гэжэ бэшэ намдаа гашиха юм.

Нүхэрэйнгоо ядажа, тэбдэжэ байхыень ойлгожошье байнаб. Тоэд зариндаа наада барихаб:

— Яараа һаа, даарахаш,—гэжэрхихэб.

Тиигэхэдэмни бүрил сухалынь хүрэхэ юм. Трактораа түргөөр заһабарилха ёһотойшьебди. Манай нэгэдэхи отделениин механизаторнууд Зэлтэрэй, Доодо-Бургалтайн отделениннуудэй бухы трактор, машинануудаа заһабарилжа дүүргэһэнэй удаа гэхэ гү, али өгээл һуулишын эзлжээндэ ороод, тракторнуудаа заһажа байгаа юм.

— Хамаг юумэеэ түргөөр ла бүтээгээ һад һайн һэн,—гэжэ дахин хөөрэлдэжэ байнабди. Трактораа задалжархёод ябобшоржо байха гээшэ баһал таагүй. Яаралгүй һуулаар байжа, хабарай хүдэлмэрние ямаршье бэлэдхэлгүйгөөр үгтажа болохо ха юмбибди. Мүнөө жэлдэ заһабарилга түргөөр хагдэжэ байна. Запасной частьнуудаар дуталдажа, тракторнуудаа удаан саг соо бэлэн болгоогүй байшана аа губди гэлдэжэ һанаагаа зобоходомнай:

— Хубууд энээнһээ бу зобогты. Склад соомнай хэрэгтэй зүйлнүүд биил гээшэ. Гансал таанадай оролдолго хэрэгтэй,—нигэжэ бригадирнай урмашуулдаг юм.

Мүнөө манай отделениде трактороно-таряан ажалай бригадираар Владимир Менжиков хүдэлжэ байдаг. Техникэ заһабарилгые бүтээсэтэйгээр ябуулхын тулада ехэл оролдожо байдаг хүн. Отделениингээ бухы механизаторнуудые тарилгын зэр зэмсэгүүдэй заһабарилгада хабаадуулжа шадаа. Трактористнууд Галсан-Доржо Чойдоров, Бато-Мунко Бадмаев, Гомбо Будаев, Максим Наймадаев болон бусадуд ерэхэ хабар тарилгын хүдэлмэридэ ябаха юм. Тэдэнэр бүлта мүнөө трактор заһабарилгада хам оролсонхой.

Намтай ажаллажа байһан Гомбо Пансалов ажалдаа бэрхэ даа. Үрдань автомашина жолоодожо ябаһан. Тиигээд трактогта ябахадмни дээрэ байна гэжэ тракторист болоод, мүнөө заһабарилгада ябажа байгаа юм. Хоюулан хөөрэлдэжэ байхадаа удахагүйл тарилга эхилхэнь гэжэ бодогшобди. Хоюулан нэгэ үдэр ажаллажа гараха бэшэ аалди! Сеялкэнуудые шэрэхэ губди, али тазар хахалха губди? Алиниеньшье туршахал байхабди. Бидэнһээ болжо ажалнай һаатахагүйл байха даа.

Хабарай тарилга ойртоо гээд һанахадамнай тракторай абяан талые дүүрэн сууряатуулһандал болодог.

«Трактор агтым аялга
Талые дүүрэн зэдэлүүлнэ»....

Нимэ дуунай аялга татан, түмэр агтыншаа жолоодо һуужа табилуулхамнай үдэр бүри ойртожол байна. Тоэд яахаб! Хабарайнгаа тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр үгтаябди. Энэ жэлдэ үндэр баян ургаса хүлеэнэбди. Энэмнай механизаторнуудай оролдоо үүсхэлээр түйлагдадаг ажал ха юм даа. Нимэ хүсэл зорилго хүн бүхэндэ бии.

Д. ЦЫРЕНОВ,
Зэдын аймагай «Мир» колхозой тракторист.

Эхэ ороноймнай дайда уужам лэ гээшэ ха: Ураалай дайдада һалхи шуурганай шуухиржа байхада, Узбекистанда хабарай дулаан үдэрнүүд намжаарна. Курганска областиин механизаторнуудай саһа тогтоожо байхада, Ташкентын областиннхид хабарай тарилга хэжэ байна. Зурагууд дээрэ: Куртамышска районой «Авангард» гэжэ колхозой поли дээрэ саһан тогтоогдоно. Верхнечерчикскэ районой «Правда» колхозойхид шэнинсэ тарина.

ТАСС-ай фото.

Мастерскойнуудта хонходоходо

ТЕХНИКЭМНАЙ БЭЛЭН

...ор болон тарилгын бусад ...эмсэгүүдэй ямараар за-...дажа байһаниие һонир-...Сэлэнгын совхозой МТМ ...онходободи. Мастерскойе Иван Ринчинович Улзы-...рэлдөөнэ хабаадана.

...ди: Трактор, машина-...й хэр заһабарилагдажа ...графигаа дүүгэнэ гүт?

Улзытуев: Дүүргэнэ даа. ...инай 40 гаран трактор ...ог. Тэрэнэймнай олон-...абарилагдажа гараа. Ян-...гаратар графигай ёһоор ...ор заһабарилагдаха аад, ...ор бэлэн болгогдоо һэн. ...харын эхинһээ хойшо ...рактор капитальна заһа-...оруулжа гаргаад бай-...астерской соомнай хэдэн ...эмхидхэгдэнхэй. Илан-...торнуудые заһабарилдаг механизаторнууд Норбо ...н. Павел Очиртаров гэг-...наар хүдэлдэг.

...ди: Сеялкэ, плугуудай ...лга ямар бэ?

Улзытуев: сеялкэ болон ...январиин 1 болотор за-...лжа дүүргэгдээ һэн. ...тмэриие дуршэлтэй меха-низатор Доржо Буянтуев хүтэлбэрилөө гээшэ.

Үшөө юу хэлэхэб даа—хабарай тарилгые бэлэдхэлтэйгээр үгтахын тулада механизаторнуудтай хүсэ шадалаа элсүүлнэ гээшэ. Заһабарилгашье бүтээсэтэйгээр эмхидхэгдэнэ. Заһабарилагдаһан техникэ зэмсэгүүднай үдэр бүри олошоржо, зэлэ татан жэрылдэжэл байна.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрөмжэтэ колхозой МТМ-дэ хонходоходо, главна инженер нүхэр **Г. Н. Баженов** харюусаба.

— Энэ жэлдэ манай колхозой бухы тракторнууд «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй Сэлэнгын отделениде заһабарилагдажа байнхай. 19 трактор капитальна заһабарилгаһаа гараа. Бэшэ тракторнуудтай март һарада заһагдажа дүүрэхэ, —гэжэ Георгий Николаевич хэлэнэ.

Колхозой главна инженер нүхэр Баженов саашань хөөрэхэдөө хабарай тарилгада техникэ зэмсэгүүдээ хүсэд һайндар бэлдэжэ байнабди гэбэ. Тус колхозой механизаторнууд сеялкэнүүдэй заһабарилгые шэнэ жэлэй урда тээ дүүргээд, мүнөө плугууд болон культиваторнуудые, мүн бусад зэр зэмсэгүүдые заһабарилжа байнхай.

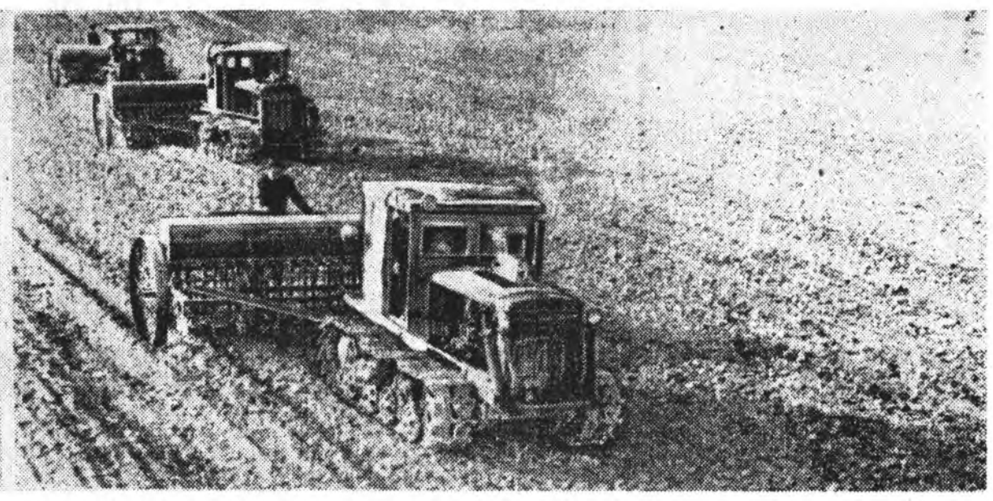

САҺАН ХЭРЭГГҮЙ ГЭЭШЭ ГҮ?

Нигэжэ хэлэхынгээ урда тээ нэгэ жэшээ хараябди. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ерээд, поли дээгүүрнь ябабди. «ДТ-54» тракторай хойно урагшаа эрьелдэжэ байхые харахат. Хушуу гаргагдажа хэгдэһэн модоор саһа пража ябаха ха юм. Энэмнай юундээ гуһатай юм? Энэ жэлдэ саһан элбэг. Тиимэһээ колхозой механизаторнууд шадаал һаа, тарялан дээрээ саһа обоолжо абаха хүсэлтэй.

Тоэд саһан хэндэ хэрэгтэй гээшэб» гэлдэдэг зарим хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд Хиагтын аймаг дотор байдаг ха. Жэшээлхэдэ, «Дружба» колхоздо 700 гектар тарялан дээрэ саһан тогтоогдохо байгаад, һуулай уе болотор юуншье хөдөөгүй. Полидо хэбтэдэг саһдниинь зузааржа, ехэ болохоһоо байха, һалхи шуурганда улеэгдэжэ дуулажа байнал.

Энээнһээ гадна, туе ажахыда тошон халяагдажа, 30 мянган куб-метр мульһэ хүргэгдэхэ байгаад, юумэ хэгдээгүй байнаар. Луговодуудта даалгабари үгтөө һаа, энэ хэрэг хайшаашье ошохогүй бүтэхэ һэн. Мүн 35 мянга шахуу тонно наг шэбхэ зөөгдэхэ аад, оройдоол 2600 гаран тонно полидо гаргагдаа.

— Наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри юундэ ябуулгданагүйб,—гэжэ колхозой 3-дахи отделениин агроном нүхэр Мужикбаевһаа һураха:

— «ДТ-54» трактораар хүрэшэйэн шэбхэ хобходько биранагүйбди. «С-100» трактورта бульдозер тодхоо һаа-мнай ямар юумэ һаам,—гэһэн һанал бодолдо абтанхай. Тоэд тиимэ тракторынь эндэ үгы ха юм.

Бүри халуун намар байхада оньһожоруулагдаһан отряд бии болгогдохо гэжэ хэлсэгдээ һэн. Тоэд тэрэнь эмхидхэгдээд, бүтээсэ багатайгаар ажаллана.

Энэн тушаа колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ сэхэ асуудал табиябди.

И. ВАСИЛЬЕВ.

МОСКВАҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

СОВЕТСКО-ИНДИЙСКЭ ...НИ БАРИСААН БЭХИЖЭХЭЛ!

Индиин арадта амаршалга

...шагта удэртэй—Индиин ...ка бии болоо гэжэ сонос-...р 15 жэлэй ойтой даша-...н. СССР-эй Министрнуу-...дэй Туруулэгшэ А. Н. Индиин премьер-министр ...стринда, СССР-эй Верхов-...эй Президиумэй Туруу-...И. Микоян Индиин пре-... Радхакришнанда амар-...эшэгүүдые эльгээгээ.

Косыгин совет арадай, правительствын зүгһөө бухы арадта үнэн зүрхэ-...ргалга хүргэнэн, һайниие байна. Үнгэрһэн 15 жэ-...а соо совет болон Индиин ...ай хани барисаан улам урган бөхижээ гэжэ бэшэг соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Энэ хани барисаан, хоёр ороной хоорондохи али бухы талын харилсаа холбоон жэл ерэхэ тудам урган бэхижэжэ, Советскэ Союзай болон Индиин арадуудта ашатай түйлтай байха, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохо хэрэгтэ туһалха гэжэ этигэжэ байһанаа нүхэр Микоян амаршалгынгаа бэшэг соо элирхэйлэн мэдуулһэн байна.

* * *

СССР-эй Гададын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Индиин Гададын хэрэгүүдэй министр С. Сингх гэгшэдэ амаршалгын телеграмма эльгээгээ.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ МОДИБО КЕЙТА ХОЁР БЭШЭГҮҮДЫЕ АБАЛСАБА

Малиин Республикада КПСС-эй делегациин аяншалжа ошоһонтой дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Л. И. Брежнев Суданский Союз гэжэ партиин—РДА-гай генеральна секретарь Модибо Кейта хоёр бэшэгүүдые абалсаа.

Л. И. Брежнев нигэжэ бэшэнэ: Империализм болон колониализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, национальна бэеэ даанхай байдалай, демократиин болон социализмын түлөө тэмсэхэ нэгэн адли эрмэлзэлгэ болон уг зорилгомнай манай партинуудые нэгэдүүлнэ гэжэ бидэнэр ехэ баяртайгаар тэмдэглэнэбди.

Социализмын замые Суданский Союз гэжэ партиин, Малиин Республикын арадай шэлэн абаһыень КПСС угаа ехээр һайшаана.

КПСС-эй болон Суданский Союзай хоорондо партийна холбоо барисаанай хүгжэжэ байһанда ехээр һанаалаа хандагаа КПСС-эй Центральна Комитет элирхэйлэн мэдуулнэ. Энэ холбоо барисаан СССР-эй болон Малиин Республикын хоорондо түрэн түрыы талаар байгуулагдаһан харилсаан шэнэгы һуулэй уедэ горитойгоор үргэдэн бэхижээ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумэй бухы гэшүүдтэ, Советскэ Союзай Коммунис партиин бухы гэшүүдтэ Модибо Кейта Суданский Союз гэжэ партиин—РДА-гай национальна политбюрогой зүгһөө аха дүүгэй, хани халуун амаршалга хүргөө. Суданский Союзай—РДА-гай эдэбхитэй агууехэ Ленинэй партиин гэшүүдтэй хани халуун, аха дүүгэй харилсаа холбоотой байһаараа омогорхоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглэһэн байна. Социализм байгуулаад, коммунис общество тээшэ агууехэ совет арадые хүтэлэн ябаһан КПСС-эй үнэтэ дүй дуршалые болон дэмжэлгые хэрэглэхэ ябадал сэгнэшэгүй ехэ һайн гэжэ манай парти тоолоно гээд Модибо Кейта бэшэнэ. (ТАСС).

ҺУНГУУЛИИН КОМИССИНУУД БАТАЛАГ ДАБА

Ажалшадай депутадуудай нютагай Советүүдэй һунгалгада бэлэдхэл Россин Федераци дотор бүри үргэнөөр хэгдэжэ байна. Һунгуулиин округууд эмхидхэгдэнэ: районно, городской, округной (национальна округуудта), сельскэ, поселогуудай һунгуулиин комиссинууд баталагдана.

Ажалшадай депутадуудай областной болон хизаарай Советүүдтэ һунгаха областной, хизаарай һунгуулиин комиссинуудые, тэрэшэлэн Москва болон Ленинградай ажалшадай депутадуудай городской Советүүдтэ һунгаха һунгуулиин комиссинуудые РСФСР-эй Верховно Советэй Президиум баталаа.

(ТАСС).

СОВЕТСКО ПОЛКОВОДЕЦОЙ ТҮРЭҺЭН НЮТАГТА

ФРУНЗЕ, январиин 25. (ТАСС). Советскэ алдарта полководецто зорюулагдажа, Киргизэй ниислэлдэ байгуулагдаһан музейдэ хэдэ хэдэн һонирхолтой шэнэ документууд М. В. Фрунзиин түрэһөөр 80 жэлэй ойн гүйсэхын урда тээ табигдана. Дунда Азида амгалан тайбан байдал тогтоохын тулада элитэ ехэ сөрэгэй начальникгай хэһэн ажал ябуулгые, түмэр замай транспорт, телеграфна холбоо хүгжөөлгэдэ. Дунда Азида университет байгуулгада тэрэнэй эдэбхитэйгээр хабаадаһые харуулһан материалнуудтай музейдэ орогшод танилсаха байна.

Мүнөө музейдэ 7 мянга гаран элдэб экспонадууд бии. Төрэнэй гурбан зуунниинь М. В. Фрунзедэ өөртэнь хамаатай зүйлнүүд, тэрэнэй документууд болоно. Полководецой ханинар болон соратникуудай хөөрэһэн хөөрөөнүүд ойн баярай үдүүр музейдэ нэмэжэ табигдаа. М. В. Фрунзиин агнуурнин бүү, хармаанай час степнүүд дэрэнь бии болоо. Тэдэниие М. В. Фрунзиин түрэлхид дамжуулан үгэһэн байха юм.

Февралиин 2-ой дурсхаалта үдэр хүрэтэр республикын хэбэлэл полководец тухай дурдалгануудай суглуулбари барлан гаргаха, командармын образые һануулан харуулһан зүжэг нааданууд театрнуудай сценэнүүд дээрэ табигдаха.

Таряан ногооржо эхилээ

ТЕРМЕЗ (Үзбегэй ССР), январиин 25. (ТАСС). Сурхандарьинска областиин колхоз, совхозуудай намарай тарянууд ногооржо эхилээ. Энээндэнь эндэ һаяхан ороһон бороо, мүн хурьһые һайнаар харуулһалга туһалһан байха юм. Ширабадска, Сарыассийска болон Термезскэ районуудай тарянал хабарай тарилгада ороо.

ПАРТИИНА АЖАБАИДАЛ

ХИМИИН ТҮЙЛАЛТА—ҮЙЛЭДБЭРИДЭ ҮРГЭНӨӨР

(Түнхэнэй районно партийна конференциһээ)

Түнхэнэй бүхы коммунистнуудай 170 түлөөлэгшэд үйлэдбэрийн управленийн парткомой хоёр жэлэй туршада хэпэн ажал ябуулгынь зүбшэн хэлсэхээр, саашадаа партийна хүдэлмэрине һайжаруулха, аймагайнгаа экономико болон соёл культурые хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүдые хараалхаар конференцидээ сугларба.

Хүдөөгэй парткомой хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэл тэрэнэй секретарь нүхэр **Византийский** хэбэ. Элидхэлнэ болон, мүн тоосоон тушаа үгэ хэлэһэн делегадууд аймагай ажалшадые ажахын болон соёл культурын байгуулалтадахи ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ элсүүлхэ, гээгдэнги ажахынуудай экономикые бэхижүүлхэ, партийна эхин организациинуудан үүргые улам дээшэлүүлхэ талаар горитой юумэнүүдые аймагай партийна организаци бүтээгээ гэжэ тэмдэглэбэ.

Тоосоото хугасаа соо партийн зэргэ яһала олошорһон, бэхижэһэншье байна. Хоёр жэлэй туршада 116 үйлэдбэрийн түрүүшүүлэй өөрынгөө зэргэдэ шэлэн абаһан байха юм. Энэ талаар Саяанай совхозой 2-дохи отделениин партийна эхин организацийн хэрэг үйлэ онсо мартамаар.

Кадрнуудые зүбөөр шэлэн олохо, хүбаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партком анхаралаа яһала хандуулһан, коммунистнуудшье олоороо үйлэдбэрийн шиидэхэы участогууд дээрэ хүдэлдэг болоо. Совхоз, колхозуудай коммунистнуудай 30,4 процентнь мал ажал дээрэ, 34,7 процентнь тарнан ажал дээрэ хүдэлнэ. «Маяк» колхозой, Саяанай совхозой коммунистнуудай 40 процентнь гүүртэ, отаранууд дээрэ сэхэ ажаллана.

Совхоз, колхозуудай хүтэлбэрилхы туншаалнуудта мэргэжэл шадабритай нүхэдые табиха хэрэгтэншье анхарал онсо табигдаа. Парткомой ажахынуудта эльгээһэн нүхэд ажал хэрэгтээ дадажа, үрэ дүн һайнтайгаар хүдэлнэ. Хүдөө ажахын хэдэн мэргэжэлтэд мүн шухала һалбаринуудые даажа гараһан, тэрэнээ өөдэнь татажа байдаг.

Соёл сурталайнье хүдэлмэридэ зарим тэды хүбилалта болоо. Үнгэрһэн һуралсалай жэлэй туршада 84 кружогууд болон семинарнуудаа, зоотехническэ 17 һуралсал, коммунис ажалай хоёр һургуули хүдэлжэ гараа.

Партийна эхин организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ, түрүү онол арганууд болон түрүүшүүлэй дүй дүршэл хүдөө ажахын үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэжэ ороло-дохон тэмсэл өөрынгөө һайн үрэ дүн харуулаа. Үйлэдбэрийн хүтжэлтэдэ нүлөөлөө. Совхоз, колхозууд һүүлэй хоёр жэлэй туршада тарялангай талмайн хубаарилгые эрид хубилгаа. Эгээл гол шухалань гэхэдэ, эндэ ехэ хэмжээнэй газарые химийн хүсөөр үтэгжүүлдэг болоо.

1963—64 онуудай үедэ шэнинсэ тарилга 4000 гектараар ехэ боложо, бүхы тарилгын 37 процентые эзэлнэ. Энэ үедэ горох тарилга 4 дахин үргэдхэгдөө. Паараар эзэлэгдэһэн тарималан хоёр дахин хороогдоо. Эдэ бүгэдэ хэмжээ бэелүүлһэнэй ашаар абтаһан ороохоной хэмжээн зарим тэды дээшэлээ.

Ороохо тарианай ургасын дээшэлһэн ушарта минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэлгэ айхабтар ехээр тухалаа. Нёдондо аммиачтай уһаар 7516 гектар тарималан ундалуулагдаа бэлэй. Элдэб үтэгжүүлгэнүүдээр шанаржуулагдаһан хүрьһэтэй тарималан 1962 ондо 1360 гектар байбал, үнгэрһэн жэлдэ 10,3 мянган гектарта хүргэгдэбэ.

Түнхэнэй тарياшад энэ хэрэгээ улам үргэдхэхын түлөө тэмсэлээ улам шангадхана. Химийн эди шэди үргэнөөр хэрэглэхэ гээшэ газараа ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглаха гэһэн удхатай үйлэ хэрэг болоно бшуу. Мүнөө жэлдэ бүри ехэ ургаса хуряахые ороолдожо, нёдондо 14,7 мянган гектар намарай паар хахалһан, 5000 гектартань аммиачтай уһа оруулһан байна. Бүхыдөө элдэб үтэгжүүлгэнүүдээр шанаржуулагдаһан газарай хэмжээн 1965 ондо 15—16,5 мянган гектарта хүргэгдэхөөр тодорхойлогдоо. 28,5 мянган тонно органо-минеральна, 3,5 мянган тонно торфо-минерально-аммиачна компост бэлэдхэгдээд байна бшуу.

Гэхэтэй хамта, химийн шэдитэ хүсые аймагай ажахы бүхэн бултадаа шадамараар хэрэглэжэ шаданагүй, Жэшээнь, «Маяк» болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд минеральна үтэгжүүлгэ үшөөл ёһоор хэрэглэнэгүй. Тиимэһээ ороохо таряа багаар хуряана, абтаһан ургасынь өөрынь үнэ үшөөл хүндэ байнаар. Эдэ ажахынуудта хүрэнгынь үрэһэн шанар, сорт муутай байнаар. Теэд газараа найнаар элдүүрилжэ, хими үргэнөөр хэрэглэжэ шадаһан «Сибиряк» колхозой центнер ороохоной өөрынь үнэ 3 түхэриг 30 мүнгэтэ болоно. Тэрэнээ гүрэндэ 8 түхэриг 30 мүнгөөр худалдадаг. Нихэлээрээ центнер бүрнһөө 5 түхэригэй олзо оруулна бшуу. Гектар бүрнһөө 10 центнер таряа хуряагаад байхадаа га таряалангнаа 50 түхэригэй сэбэр олзо оруулһан жэшээтэй болоно. Харин тиихэдэнь Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой нэгэ центнер ороохоной өөрынь үнэ 6 түхэриг 85 мүнгэтэ болонхой. Центнер ороохонһоо 1 түхэриг 45 мүнгэнэй сэбэр олзо абтана.

Түнхэндэ сабшалан ушхэнэй ёһотой һайнаар ашаглагдахаяа болнхой юм. Үбһэн жэлнээ жэлдэ багаар абтадаг болоо. Харин энээндэ Саяанай совхозойхид эсэс табижа эхилбэ. Нёдондо эндэхид 25 мянган центнер наг шэбхээр сабшалангаа үтэгжүүлээ, 500 гектарта ондоли хүргэнэн, 1800 гектарые химическэ аргаар сэбэрлэһэн байгаа. Тэрэнэй аша үрэ һайн. Эндэхид урзанданайхинһаа 9,1 мянган центнер үбһэ ехээр хуряажа абаа. Үтэгжүүлэгдэһэн, ундалуулагдаһан зарим участогуудай гектар бүрнһөө 28 центнер хүрэтэр үбһэ абаа юм.

Эдэ бүгэдэ ехэ хэрэгэй эхин алхамууд. Химийн хүсые ехээр хэрэглэдэг болоошье һаа, ороохо тарианай ургаса даб дээрэ нэгэл хэмдээ байнаан зашгаараа. Гектар бүрнһөө ороохо абалгаараа түнхэнэйхид республикын хэмжээнһээ холо дээшээ гаража шадаагүй. Тиихэдэ Мухар-Шэбэр болон Кабанскын аймагуудайхинһаа доогуур байнаар. Совхоз, колхозуудай гол һалбаринь мал ажал болоно. Гэбэшье адууһа малынь ёһоор удэнэгүй, ашаг шэмэнь мүртэйгөөр дээшэлнэгүй. Гансал Саяанай совхоз мал ажалай продуктнуудые абаха, үрэндэ худалдаха талаар яһалхан хубилалта түйлаа.

Гэбэшье Түнхэнэй аймаг бүхы дээрээ нэгэшье продуктаар түсэб хараагаа дүүргээгүй. Эхэ малынь олоороо һубайрна, олон мал гарзална. Эдэ ушарнууд мал ажалай хүгжэлтэдэ һаад тойбо хэнэ, тэрэнние хойнонь татана. Нёдондо аймагай ажахынуудта аяар 1800 үнеэд, 1500 гаран хонид һубайраа, 5900 толгой элдэб түрэлэй мал гарзалһан байна бшуу.

Эдэ дутуу дунданууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, партком болон партийна организацинууд ажахынуудаа халирхайгаар хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэй эмхидхэхы, элсүүлхы үүргын нилээд һуларһан дээрэһээ болоно. Нимэ ажаглалтанууд элидхэл болон делегадуудай үгэнүүд дотор тэмдэглэгдээ гээшэ.

— Управленийн партком, тэрэнэй эмхидхэлэй таһаг хадаа партийна эхин организацинуудай ажал ябуулга туншаа анхаралаа ёһоор хандуулдаггүй, тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхын түлөө һаналаа табидаггүй байгаа,—гэжэ «Восточные Саяны» колхозой парткомой секретарь нүхэр **Пахахинов** хэлэбэ.— Парткомой аппарадай хүдэлмэрилэгшэд, илангаяа инструкторнууд партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри һайжаруулха гэжэ ороолдоогүй байгаа. Тиихэдэ соёл сурталай таһаг бүришье бирагүйгөөр хүдэлөө. Тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэд телефоноор хонходожо, захяа заабари үгэхэ, элдэб эсын мэдээ суглуулхал ажалтай байгаа. Харин бодото туһаламжа үгэлгэн гээшэ шухаг зүйл байшоо. Иимэрхүүл хэлбэритэйгээр парткомнай ажалаа ябуулдаг һэн.

Парткомой гэшүүдэй үүргэ тушаа «Маяк» колхозой партбюрогой секретарь нүхэр **Шаглаев** тогтобо. Управленийн партком хадаа өөрынгөө гэшүүдтэ түшэглэдэггүй, тэдээндэ ямаршье даабари үгэдэггүй байгаа юм. Хоёр жэлэй туршада намда, парткомой гэшүүндэ, ороолдоол нэгэ дахин даабари үгөө бэлэй. Сэхынь хэлхэдэ, пленумдэл байдаг уялгатай байгдаа гээшэ гэжэ тэрэ нүхэр тэмдэглэнэ.

Парткомой хүтэлбэрилэгшэд зарим ушарта доодо зэргын зиндаагай тушаатадта хэрэгыгээр, шэрүүнээр хандадаг, элдэб эсээр зэмэлхые, зандархые хүсэдэг, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй ударидалгые һолихо аашанье гаргадаг һэн. Жэшээнь, парткомой инспекторнартэмхидхэлнэ нүхэр Бельгаев управленийн главна врач нүхэр Кистенёвтой «Сибиряк» колхозой Түхэреэнэй отделенеэр ябахадаа, тэндэхи гидролизно аргаар тэжээл буйлуулха түхеэрэлгэ өөрөө мэдээд хүдэлгэхынь хорижорхиһон байха юм. Энэмнай таарамжатай хэрэг гээшэ гү? Нимэ ушарнууд туншаа «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Максимов**, «Скотимпортын» конторые эрхилэгшэ нүхэр **Сенченко** гэгшэд үгэ хэлэхэдээ тогтоһон байна.

Парткомой соёл сурталай таһаг, аймгуйсэдкомой культурын таһаг хурса шүүмжэлэлдэ оробо. Энэ талаар Саяанай совхозой 2-дохи отделенийн парторганизацийн секретарь нүхэр **Сыбеновагай** хэлэһэн үгэ удхатай байгаа. Тэрэ нүхэр соёл гэгээрэлэй гуламтануудай хүдэлмэрине һэргээхэ, айлнуудай ажаһуудал һайжаруулха туншаа тогтобо. Аймагай түб һуурнай захаар болоо тэрэнэй шадар оршодог Нуга тосхондо ажаһуудаг олон айлнууд үдэшэ болоходо солярка галдажа, гэрэл гаргажа байдаг.

— Соёл сурталай хүдэлмэрини һулаар эмхидхэгдэһэн дээрэһээ бөө болон ламанарта шүтэлгэ, архидалга, хаартын наадан гэхэ мэтын ёһо бүсын ушаралнууд дэлгэрэнхэй. Жэшээнь, манай отделениин Харбята тосхондо хүн олороо мүнгөөр хаарта наадана. Эдэ бүгэдэнтэй нинтээрээ тэмсээсүйдэ аргагүй болоо,— гэжэ нүхэр Сыбенова эрилтэ хэбэ.

Шэнэ газар ашаглажа, намаг һужаагуудые хатаажа, эдлүүрийн газар үргэдхэхэ, сабшалан уһалха туншаа онсо анхарагдаба. Гэхэтэй хамта, аймагай ажахынууд, «Бурводстройн» Түнхэнэй участок хадаа томо, хүсэ ехэтэй техникээр огто хангагдаагүй байнаар. Нимэ техникын тон шухала болоһон тухайнь «Восточные Саяны» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Цыденов**, үйлэдбэрийн управленийн газар эсхэмжэлэгшэ нүхэр **Перетолчин** гэгшэд тогтоһон байха юм.

Районно 37-дохи партийна конференци дээрэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүндэ кандидат, республикын Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдохи орлогшо нүхэр **В. И. Дубровский** үгэ хэлэһэн байна.

Парткомой ябуулһан хүдэлмэрине хангалтатай гэжэ конференцийн делегадууд шидхэбэри абаба. Тэрэшэлэн КПСС-эй ноябрийн Пленумэй тогтоолтой зохилдуулан, үйлэдбэрийн управленийн парткомые партийн районно комитет болгон хубилгаба. КПСС-эй райкомой, шалгалтын комиссийн составууд нэгнээр һунгагдаба.

* * *

Тэрэ доро партийн райкомой түрүүшын пленум зарлагдажа, эмхидхэлэй асуудалнууд тэндэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. КПСС-эй райкомой нэгэдохи секретаряар нүхэр **Ю. А. Византийский**, хоёрдохи секретаряар нүхэр **Ц. Ш. Бальбаров**, секретаряар нүхэр **С. В. Тумуреев** һунгагдаба.

Г. ЦЫРЕТОРОВ,
манай тусхай корр.

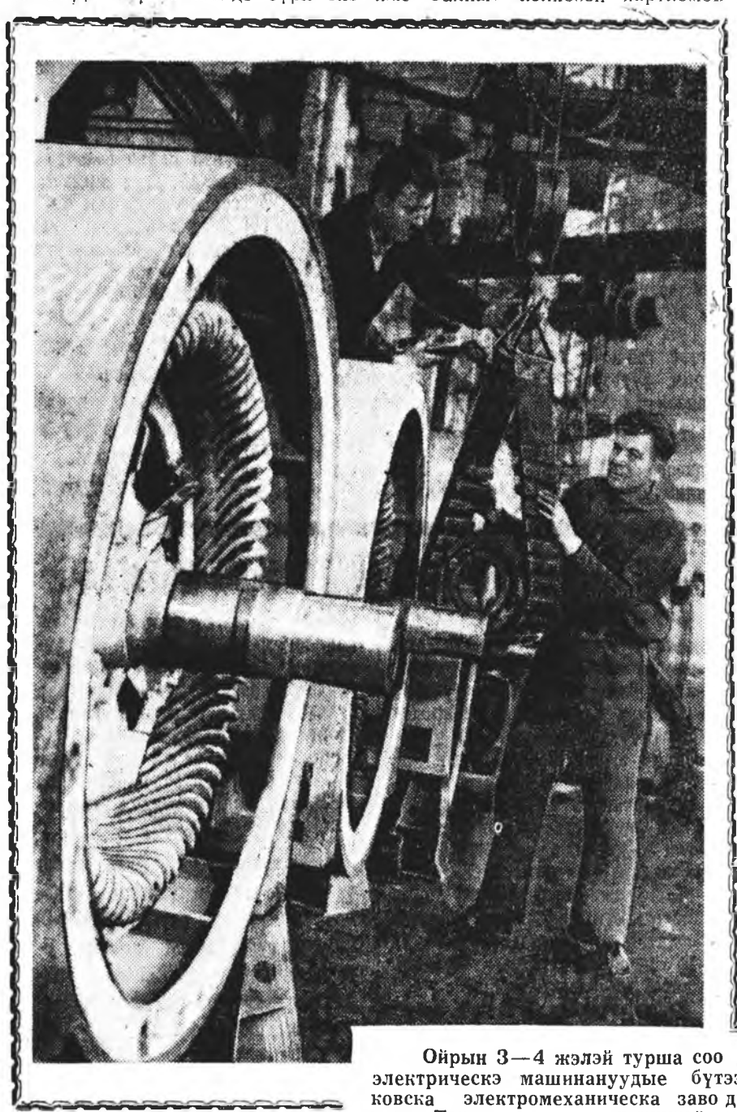

Ойрын 3—4 жэлэй турша соо дэлхэй дээрэ эгээн эрхим һайн электрическэ машинануудые бүтээжэ шададаг болохын түлөө Харьковска электромеханическа заво дой машина бүтээгшэд мүрысэжэ ороо. Тэдэнэр двигательнүүдэй хүдэлхэ саг болзорые 15—20 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн уял гануудые абаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: томо машинануудай цех соо. Слесарь-хабсаргагша Дмитрий Кравченко (зүүн гарһаа), коммунис ажалай бригадын хүтэлбэрилэгшэ Дмитрий Чередниченко гэгшэд хубилдаггүй тоогой электродвигателние хабсаргажа байна. Эдэнэрэй бриг да эрхим һайн шанартай продукци үгэдэг юм.

ТАСС-ай фотохроникэ.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1965 оной январийн 27.

КИЕВ. Хэмэл утаһан бинат долоон жэлэйнгэ бые болзорһоонь уридш-нэн тихайгаа мэдээсэ-амжалта түйлаха хэрэ-фигһаа уридшалан х коммунис ажалай удам-ехэ түйа нэмэри оруулһ-на. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ко ажалай ударнигууд (э-һаа) Анна Крук, Ста Глущенко, Татьяна П

ТАСС-ай фотохр

ДҮРШЭЛТЭЙ ХҮНҮҮДЭЙ ХҮТЭЛБЭРИЛХЭДЭ

Политическэ һур

Мүнөө жэлэй политическэ һуралсалай онсо өөрсэ зүйлнүүдтэй байһыень, мүн урдань ушардаг дутуу дунданууда хараадаа абажа, коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй һуралсалые эмхидхэ һэмди. Хэрбээ урдань гол түлэб совхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, түб газарай коммунистнууд лэ энэ һуралсалда хабдадаг һаа, мүнөө холын гүүртэ, отаранууд дээгүүр хүдэлэгшэд һуралсаха дүүрэн аргатай болонхой. Урдань мацай совхоздо 5 кружок хүдэлдэг һаа, энэ жэл 14 кружогто 301 хүн һуралсана. Тэдэнэй 147 хүниинь партийнабэшэ эдэбхитэд. Тиихэдэ энэ кружогуудай олонхинь хүдэлмэришэдэй хүдэлдэг газарта—томо фермэ, отаранууд дээгүүр эмхидхэгдэнхэй.

Кружок бүхэниие эрдэм ехэтэй, пропагандистска хүдэлмэрийн дүршэлтэй хүнүүд хүтэлбэрилнэ. Жэшээнь, Гамбал нугын отделенидэхи кружогые Хурамхаанай дунда һургуулийн түүхын багша Н. Арсаланов хүтэлбэрилнэ. Энэ нүхэр дээдэ эрдэмтэй, мүнөө 6-дахи жэлээ пропагандистаар хүдэлжэ, нилээд ехэ дүршэлтэй болонхой. Пропагандист Р. Манкин — дээдэ эрдэмтэй, 20-хи жэлээ пропагандистаар ябана. Совхозой партком пропагандистнуудые шэлэн олохоодоо, эрдэм, дүршэл, өөрын дура хүсэл хараадаа абаһан юм. Энэ ушар ехэ зүйтэй байгаа гэжэ байдал харуулна. Юуб гэхэдэ, урдань пропагандистаар хүдэлхэ дурагүй хүндэ иимэ уялга баалажа даалгахада, ажалайнь үрэ дүн тон бирагүй байдаг бэлэй. Харин мүнөө энэ таладр һанаагаа зобоһоной хэрэггүй болонхой. Һайн дураараа хүдэлдэг хүнүүд оролдосо, эдэбхи ехэтэй гээшэ.

Мүнөө политическэ һуралсалда хабаадагшад программаар хараалагдаһан 6 темэ гараад байна. Сэхынь хэлэхэдэ, түрүүшын хоёр-гурбан хэшээл бирагүйгөөр үнгэрөө. Һурагшадай һонирхол татагдаагүй, пропагандистнуудшье темээ һонирхолгүйгөөр үнгэргэһэн байгаа ха. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Шэнэ программын темэнүүдые гүнзэгыгөөр, тодорхойгоор ойлгуулхаһаа гадна, өөрынгөө ажабайдалтай, ажахынгаа зорилгонуудтай холбохонь тиимэшье амар хэрэг бэшэ байгаа ёһотой. Энэ талдар пропагандистнуудай ажаглалта тоя зүб байгаа.

Совхозой партком энээнниень хараадаа абажа, партийн райкомой зүбшөөлөөр совхоз дээрээ политическэ гэгээрэлэй кабинет байгуулаа һэн. Энэ кабинет гол түлэб олонитын хүсөөр хүдэлнэ. Тиихэдээ пропагандистнуудай хүдэлмэрийн онол аргые нарижуулан, һайжаруулха, ажахынгаа тодорхой тоо, баримтануудаар тэдэнние зэбсэгжүүлхэ юм.

Мүн пропагандистнуудай семинар программын темэ бүхэнөөр боложо байдаг. Энэ семинарые би өөрөө хүтэлбэрилдэгби.

Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэймнай һүүлээр кружогуудай хэшээлнүүд тад ондоогоор үнгэрдэг болоо. Һуралсагшадай һонирхол, эдэбхинь жэшээлэшэгүйгөөр хубилаа. Энээнтэй хамта пропагандистнуудаймнайшье эдэбхи дээшэлжэ, хэшээлдээ бэлэдхэхэ, үнгэргэхэ хэрэгтээ тон ехэ харюусалгатайгаар хандадаг болоо. Ушар юуб гэхэдэ, һуралсагшад элдэб янзын асуудалнуудые табижа, пропагандистнуудые урмашуулжа, нүгөө талаһаа шахардуулжашье эхилээ һэн.

Энэ баримта дээрэһээ харахадамнай, политическэ һуралсалай амжалта гол түлэб пропагандистнуудһаа, тэдэнэй шадабариһаа болохо байгаа. Тиимэл хадань эдэн тухайгаа үдэр бүрнин анхарал хандуулагдана.

Хэшээл үнгэргэхэ талаараа пропагандист бүхэн өөрын дүршэлтэй байдаг. Тиибэшье һаань, олон хүнүүдэй олон жэлэй дүршэл тобшолон, юрэнхы гурим тогтоонхойбди. Кружогой хэшээлдэ лекци ушиһанайнгаа удаа һуралсагшадта практическа даабари (темын али нэгэн асуудалаар өөрөө бэлдэхыень) үгтэнэ. Удаадахи хэшээлдэ энэ даабарнин дүүргэдэһэн тухай мэдээсэл гэхэ гү, али пропагандистын табиһан асуудалнуудта харюу, мүн бүхы һуралсагшадай зүбшэн хэлсэлгэ эхилнэ. Тиихэдэ бэшэгдэһэн конспект шалгагдана, харуулан ойлгуулха туһаламжа, хэблэл газетнуудэй, журналнуудай материалнууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Нигэжэ табигдаһан гол асуудалаа бүхы талаһаань ойлгоһоной гүүлээр лэ шэнэ темэ эхилэгдэнэ. Эндэ саг ехэ гамтай. Тиибэшье һаань, хүн бүхэнэй ойлгожо абахые түйлаха шухала. Тиигэжэл һуралсагшадай эдэбхине үүдхэхэ хэрэгтэй гэжэ һанадагби. Хүн шудалжа байһан асуудалаа хүсэд ойлгоогүй байхадаа, ямар эдэбхи гаргахаб даа, аблагүйл һууха баатай болодог ха юм. Мүнөө манай һуралсагшадай олонхинь хэшээлнүүдтээ ехэ һонирхолтойгоор хандадаг болонхой гэжэ пропагандистнуудай мэдээсэдэг.

Һуралсагшадай эдэбхи үүсхэл гансашье хэшээлдээ бэшэ, мүн ажал дээрэшье харагдажа эхилээ. Һуралсагшадай олонхинь ажалдаа дэбяастай, ороолдоотой боложогэ нимэ баримта харуулна ажахын хүгжэлтын олонуудые һуралсагшад хэ табидаг байна. Иланганаданууд ехэ хурсаар шүүнэ. Тиихэдэ һаһалнин отделениин бүлтадаа шахуу һу Тиимэһээ ажалайнь үр Энэ отделени үнгэрһэн гөөр мяха, һу, үндэгэ а тушааха түсэбөө улуулн совхозойнгоо хүндэлэлг бэшэгдэнхэй. Эндэ ажа шүүлэй тоо бүгад отде түргөөр олошорно. Һаал бүшина, А. Любовникова хитэй һуралсагшад, аж шүүл эндэ олон.

Манай орондо коммунизм гол шухала асуудалаа хэйн социалис системын коммунис, хүдэлмэрийн нуудай стратеги болоо В. И. Ленинэй гүн удха нуудые олонитэ ажалш өөр шудалхадаа, далхаа тын хуули ёһонуудта түрэл оронойнгоо дотоо галаадын ушар хэрэгуу гөөр ойлгожо абана, т тиин Программаар табиг хой зорилгонуудые эдэбхитэйгээр хабаала урагшаа дабшалтада ха дадаг юумэнүүдэй шуу сэнэ. Энэ хэрэгтэ һайн дэйн политическэ һ үүргэ дүүргэнэ гэжэ м ажалшадай политическ гэршэлнэ.

С. Ц
Хурамхаанай
парткомой с

КРУЖОГОЙ НЭГЭ ХЭШЭЭЛ...

Исай Яковлевич Горбылев кружогой эзлжээтэ хэшээл яаралгүйхэнөөр эхилнэ. Хэшээлдэ сугларагшад пропагандистын хөөрэхые анхаралтайгаар шагнажа, зарим хэрэгтэй тоо, баримтануудые тетрадь, блокнодуудта бэшэжэ абанад. Политическэ гэгээрэлэй һуралсалай мүнөө жэлэй төсөөөр хараалагдаһан «СССР-тэхи коммунис байгуулалтын уласхооронды удха шанар бд дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй хүгжэлтэдэ тэрэнэй үзүүлдэг нүлөө» гэһэн темээр хэшээлые пропагандист И. Я. Горбылев гүнзэгы удхатайгаар, тодо һонороор үнгэргэнэ. Тус темэдэ заагдаһан теоретическэ асуудалнуудые тэрэ шадамар бэрхээр, сугларагшадта һайн ойлгосотойгоор хэлэжэ үгэнэ.

Тиигээд хөөрөөнэйнгөө һүүлдэ түүхэтэ долоон жэлэй эгээл һүүлшын жэл, эхилэгшэ ондо ажахын болон политическэ ямар зорилгонуудай табигдажа байһаниие тодорхойгоор хэлэжэ үгэбэ.

Буряадай хэлхеэ холбооной управленийн автотранспортна конторын юрын нэгэ хүдэлмэрилэгшэ, нормировщик, КПСС-эй гэшүүн Исай Яковлевич Горбылев иигэжэ партийна организациингаа даалгабариие табан жэлһээ үлүүтэй сагай туршада үнэн сэхээр бэелүүлнэ.

Мүнөө политическэ һуралсалда хабаадагшад программаар хараалагдаһан 6 темэ гараад байна. Сэхынь хэлэхэдэ, түрүүшын хоёр-гурбан хэшээл бирагүйгөөр үнгэрөө. Һурагшадай һонирхол татагдаагүй, пропагандистнуудшье темээ һонирхолгүйгөөр үнгэргэһэн байгаа ха. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Шэнэ программын темэнүүдые гүнзэгыгөөр, тодорхойгоор ойлгуулхаһаа гадна, өөрынгөө ажабайдалтай, ажахынгаа зорилгонуудтай холбохонь тиимэшье амар хэрэг бэшэ байгаа ёһотой. Энэ талдар пропагандистнуудай ажаглалта тоя зүб байгаа.

Совхозой партком энээнниень хараадаа абажа, партийн райкомой зүбшөөлөөр совхоз дээрээ политическэ гэгээрэлэй кабинет байгуулаа һэн. Энэ кабинет гол түлэб олонитын хүсөөр хүдэлнэ. Тиихэдээ пропагандистнуудай хүдэлмэрийн онол аргые нарижуулан, һайжаруулха, ажахынгаа тодорхой тоо, баримтануудаар тэдэнние зэбсэгжүүлхэ юм.

Мүн пропагандистнуудай семинар программын темэ бүхэнөөр боложо байдаг. Энэ семинарые би өөрөө хүтэлбэрилдэгби.

Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэймнай һүүлээр кружогуудай хэшээлнүүд тад ондоогоор үнгэрдэг болоо. Һуралсагшадай һонирхол, эдэбхинь жэшээлэшэгүйгөөр хубилаа. Энээнтэй хамта пропагандистнуудаймнайшье эдэбхи дээшэлжэ, хэшээлдээ бэлэдхэхэ, үнгэргэхэ хэрэгтээ тон ехэ харюусалгатайгаар хандадаг болоо. Ушар юуб гэхэдэ, һуралсагшад элдэб янзын асуудалнуудые табижа, пропагандистнуудые урмашуулжа, нүгөө талаһаа шахардуулжашье эхилээ һэн.

— Политическэ гэгээрэлэй кружогто пропагандистаар хүдэлмэрилхэ гээшэ харюусалгатай, хүндэтэй партийна үялгануудай нэгэниинь гэжэ һайн ойлгошоб,—гээд Исай Яковлевич партийна даалгабариингаа гүнзэгы удха шанарые үнэн зүрхэнһөө тэмдэглэнэ.

Пропагандистын табиһан асуудал бүхэндэ һуралсагшад эдэбхитэйгээр хабаадалаг. Жэшээлхэдэ, токарь В. С. Трифонов, «Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулга, коммунис шэнэ үзэлэй бүридхэл ба коммунис обществодо ажаһууха хүнние хүмүүжүүлхэ түхай»—гэһэн асуудалда тон зүбөөр харюусажа, теоретическэ талаараа урган хүргэжэһэнөө гэршэлнэ. Тиихэдэ нүхэр Трифонов һара бүхэнэйнгөө үйлэдбэриин даалгабариие 110—115 процентээр дүүргэжэ, эрхим шанартай продукци бүтээдэг солотой, коммунис ажалай ударник юм. «Арадтаа алба хэхэ гээшэ Коммунис партийн ажал ябуулгын эгээн дээдэ ёһо гурим мүн» гэһэн асуудалда автомашиныг жолоошод И. Г. Мингалев, К. А. Молочков, А. А. Дубинин болон бусад баһал һайнаар харюусанад.

Кружогто һуралсагша хамта 32 хүнүүдэй 28-ниинь энэ хэшээлдэ хабаадалсажа, олонхинь манай орондо коммунизм байгуулгын, дэлхэйн социалис системын хүгжэлтын, коммунис хүдэлмэришэдэй партийнуудай стратеги болон тактикын теоретическэ удха шанарые зүбөөр, гүнзэгыгөөр ойлгожо байһанаа харуулбэ.

Энэ хадаа пропагандист Исай Яковлевич Горбылевой хүдэлмэрийн үрэ дүн мүн. Тэрэ хэшээл бүхэндөө ехэ харюусалгатайгаар бэлэдхэдэг. Кружогтоо шудалагдаха эзлжээтэ темэдэ хараалагдаһан литература уншажа, тобшо тодорхой конспект зохёодог. Хэшээл бүхэниинь һарадаа гурба дахин долоон үдэрэй түрүүшын үдэр 2—3 часай туршада үнгэргэгдэнэ.

Политическэ һуралсал хүдэлмэришэдэй ажалда ёһото һайн нүлөө боложо үгэнэ. Кружогто һуралсагшадай олонхидынь үйлэдбэриин түрүүшүүл, коммунис ажалай ударникууд, коллектив соогоо алдар солотой, мэдээжэ хүнүүд болонхой.

Тэдэнэй нэгэниинь слесарь И. Г. Никипелов. Энэ хүдэлмэришэн хоёр жэлэй саада тээ үйлэдбэриингөө даалгабариие дүүргэдэггүй, заримдаа ажалай жаяг зоршам хазагайруулдаг һэн. Харин мүнөө нүхэр Никипелов автотранспортна конторын түрүү хүдэлмэришэнэй нэгэниинь слесареэр ажаллахатайг то-электрик мэргэжэлэй гээд, үнгэрэгшэ жэлэй һаа эхилжэ, шэнэ ажаллажа, хүдэлмэрийн даалгабариие 108—110 дүүргэнэ.

Исай Яковлевич сул хүдэлмэришэдэй дурда уласхооронды ажаг шаа һонирхолтой хөө үнгэргэдэг юм. Ороло мар пропагандистын зу мэ хөөрөөндэ ходоодоо рөө байлсажа, ойлгоо нуудтаа тодорхой харю рэ шэнэ жэлэй январи хахадай туршада «Ма лоон жэлэй туршада я түйлаһаб», «Мүнөөнэй дын ажабайдал», «Д тин Америкын орону нально-суулгаралгын х үргэдэнэ» гэхэ мэтын дадар хөөрэлдөөнүудые у

Нүхэр Горбылевой ека хүдэлмэридэ эдэбхи бадажа, һайн амжал бөөһэниинь хараадад эй Улаан-Удын горком ушна Хүндэлэлэй грам ба.

Д. ША

ҮБЭЛЭЙ ХҮЙТЭН ХАМААГҮЙ

Ехэ х бариг

Сэлэнгэ мүрэнэй адагта оршоһон целлюлозно-картонно комбинадай, хүдэлмэришэдэйнь ажаһууха тосхоной барилга хараһан хүн бүхэн ерээдүйн промышленна томо предприяти бодожо байна гэжэ ойлгохо. Хүһан, нарһан мододой дунда олон дабхар томо гэрнүүдэй жэрылдэхэнь харагдана. Эндэ комбинадай хүдэлмэришэд ажаһууха юм. Асфальтаар хушагдаһан харгыгаар автобусууд һундэлнэ.

Автобусой зогсодог талмай. Хайшаанье хара барилга: ерээдүйн заводой үндэр хоолойнууд, олон корпусууд, ашаг тэйһэн самосвал машинанууд удаа дараалан һубарилдана. Комбинадай барилгые холисото шабар, бетоноор, барилгын бусад хэрэгсэлээр хангадаг түмэр-бетонно зүйлнүүдэй заводой дэргэдэ ерэбэбди. Үглөөнэй эртэһээ үдэшын хараныхы болотор эндэһээ ашаадай машинанууд таһарнагүй.

Үбэлэй янгинама хүйтэн үдэрнүүд. Иимэ сагта барилга дээрэ элдэб бэрхэшээл тохёолдодог. Гэбэшье барилгашад бэрхэшээлһээ тунхаринагүй. Ехэ химийн ерээдүйн энэ комбинат бодхоожо, ашаглалгада тушаахын түлөө эршэмтэй шангаар оролдожо байна. «Спецфундамент» гэжэ организацийн хүдэлмэришэд ажалаа үдэр, һүнигүй ябуулна. Сэбдэг хүйтэн газар малтагдажа, түмэр-бетонно тулганууд һуулгагдана. Хүдэлмэришэдэй яарахаа тэбдэхэнь буруу бэшэ. Комбинадай главна корпусой ороойе бетоноор хушаха ажал таһалдуулхагүй эрилтэ тэдэнэй урда табигданхай. Энэ хүдэлмэри дээрэ нүхэд Клименко, Ангальд гэгшэдэй бригаданууд даабаряа холо улуулэн дүүргэнэ. «Дальстальконструкция» трестын Николай Шишмаревой даадаг участогай хабсаргагшад главна корпусой армаг хабсаргаха зуураа, даабаряа мүн лэ холо улуулна.

Главна корпусой барилга ехэ тулалдаанай «түрүү линий» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Мүнөө энэ барилгын гол анхарал хандуулагданхай. Барилга хэхэ тулганууд табигдаа, мүлилгын цех баригдажа эхилээ. Владимир Федорович Салинай бригадын хабсаргагшад, Николай Васильевич Эновэй бригадын электрогагнуушад 650 тоннын булад конструкци хабсаргаһан табяа. Харин үшөө 6250 тоннын конструкци хэхэ даабаритай.

Барилгашадта элдэб бэрхэшээл тохёолдоно. Үбэлэй хүйтэн шанга, һалхи шуурган, барилгын материалаар дуталдаха ушаршье дайралдана. Теэд бэрхэшээлнүүд зоримгойгоор дабагдана. Зарим шухала барилга дээрэ ажалай амсхал һүнниндөөшье таһалданагүй. Прожекторэй галаар гэрэлтүүлэгдэһэн нэгэ газарта Владимир Прокопьевич Яковлевай бригада һүнниндөө ото ажаллан гараба.

Ямаршье бэрхэшээлэй дайралдаа һаа, барилгашад гэдэргээ сухаринагүй. Тэдэнэр ехэ ажал хээ, саашадаа хэхэ, бүтээхэ юумэнь үшөөл ехэ. Комбинадай барилга эрхилдэг барилга-хабсаргагшдай управленийн начальник Федор Прокопьевич Сокольниковой кабинет соо мастернууд, прорабууд, участогые даагшанар удэшэидоо суглардаг. Удэр соо хэһэн ажаллаа согсолхо зуураа, үглоодэрэйнгөө түсэб хөөрэлдэдэг, олон тоото асуудал шидхэдэг. Шанга хөөрэлдөөн, һанал бодолоо андалдаан энэ кабинет соо болодог гээшэ. Хиринисэ, барилгын ондоо материалаар хангаха, машина, техникэсэ зүбөөр ашаглаха тухай тэдэнэр мүн лэ эндэ хөөрэлдэдэг.

Комбинадай барилгашадай хүсөөр олон юумэ бодхоогдоо. Һаяар больнична городогой һарууд ехэ корпусууд комиссида тушаагдахань. Екатерина Ивановна Мирошниченкын даадаг басагадай бригада бусадһаа дутуугүйгөөр ажаллана. Эгээл харюусалгатай, түргэн болзор соо бүтээгдэхэ ажал тус бригадынхидта даалгажа үгэдэг. Үнгэрһэн жэлэй дурбэдэхи кварталда болхоогдоһон

-ЗАЛУУ НАҺАНАЙ СЭДЬХЭЛ ХҮДЭЛГЭМЭ ДУУНУУД

(Шүлэглэл тухай шүлэгшын тэмдэглэл)

...эн омог дорюун ном соо арбан таттэнэймнай шүлэг, ...дэнхэй. Энэ номые ...ада үнэхөөрөөшье ...уяатай айдар нарь. Аглаг үргэн хангай ...нь дүрбэн саг, арвэ ...эдьхэл, гүнзэгы бо... мэдэрэн уярбаб.

...поэмэзрээ Зэгбэ ...номые нээнэ. Нимэ ...омой нээгдэһэниинь ...тай. «Хүлөөрөө ошо... ...хүгшэн эхэ хүлеэ... ...гээд «бурхан шу... ...мүргэн зальбарна. ...гжэ этигэн найдан, ...эн хойношье хүлеэ... ...гүй домоглоно. Гэбэ... ...аанай түлэг дунда, ...днепр мүрэнэй эрье... ...лураг алдагдаа... Со... ...эрьедэ тэрэ хүбүүн ...рөө унаа. Нэрэгүй ...агшэлэй дурасхаал ...һүүлээр хамтын ...бодхогдоһон байба. ...буряад эхэ тэрэ хо... ...жа, шулуун хүшөө... ...нэ.

...у даа, үгы гү эхэ, ...ртэнэ, хараа ...муутай нюдөөрөө. ...минии гэхэнь ...бэрхэ, ...оин байбал... ...зүрхөөрөө. ...элдэ сугларһан ...а гашуудалай ...нёлбоһо адхажа, ...гоо тэнижэ, барһан ...сана, хүбүүгээ ...золгожо. ...эһэн сдеэнэйнгээ ...дээжые ...ёһла асарһанаа ...табилай. ...аар Түгнынь шоройе ...ажа, хүлдэнь ...адхалай... ...т үнөөхи «бурхан ...гаа башэнэ. Тэрэ ...тагай үбгэд, хүгшэд ...ргэхээ болижо, мүн ...тэрэ шулуунда хү... ...түүлжэ, сайнгаа дээ... ...но. Энэ бүлэгынь хү... ...эли гаранагүй. Ми... ...тэрэ «бурхан шулуу... ...е урда сагай баатар ...ждаал болгон табигда... ...уун байгаа юм аалам ...түгэсхөө һаань дээ... ...һананаб. Поэдэй тон ...яахын аргагүй ду... ...шүлэгэйнь хэлбэри. ...дээрэ дурсагдаһан ...он элеэр гэрэлэлнэ.

...ашбыловай Дунда ...нарандa онгод гэһэн ...шанай «ногоон мал... ...мүн лэ һонирхо... ...ном соо нилээд олон ...згүүдэ» оруулһан ...үдэй доро 1957— ...бигданхай. Тэрэ гэ... ...йман жэл үнгэрбэ. ...үршада поэт олохон ...дые бэшэһэн байха ...хөөлнуудайнгаа али... ...момдо оруулаагүйнь ...тэй хамта, түүбэриин... ...ой оройдоол хэблэлэй ...ин шуу. Тиимэ тула... ...нэ дээшэ багтахань... ...байгаа бээ. Георгий ...«Элһэн губиин гу... ...гаршагтай хэһэг шу... ...ахадаа, Копет-дагай ...гэтэ 'аяншалан яба...

...он

...гаа үлгыдэн ...дэ һүүнабши? ...тэнгэри — дээрэш, ...элһэн — доорош, ...морёоршье ...хажуугаршни» — ...дыень дабтан дабтан

Чимит Дарибазарон энэ ном дотор «эрев мориной үһэн» шэнги элдэб янзын жанртай зохёолнуудые толилоо. Эндэ лирическэшье, сатирическэшье шүлэгүүд бии. Богонихоншье, утаханшье шүлэгүүд бии. Мүн дуунуудшье, баснинуудшье, үшөө тиихэдэ үхибүүдтэ зорюулһан «Сомоной сэсэг» гэжэшье шүлэг бии. Иигэжэ нэгэ бишыхан түүбэри соо элдэб янзын зохёолнуудые оруулхада һайтайшье, муутайшье ааб даа. Зүгөөр «элдэб янзын шүлэг оруулба» гэжэ Чимит Дарибазарониие шүүмжэлхэеэ байнагүйб. Юуб гэхэдэ, эндэ ороһон зохёолнуудай олонхинь нягта һайнаар бэшэгдэнхэй. «Буряад дэгэл», «Поэт армида» гэһэн шүлэгүүдынь уран гоёор найруулагдаһан. Гэбэшье «богонихон шүлэгүүдынь» арайл шүлэгүүд болоогүй гээшэ ха. Мүн «Архиин жолоонууд» гэһэн шог шүлэгөө яһала һонинноор эхилһэн аад, саашадаа бодото шог болгожо шадаагүй, харин

«Харалсаад үзэгты һогтуугаар
намтай,
Хазахаб таанадые шүлэгөөрөө»—

гэһэн заналгаар дүүргэжэрхёо.

Булат Жанчиповай «Майн һүни» «Мартаха аалби?» гэһэн хоёр шүлэг ехэ нарин нягтаар бэшэгдэһэн. Энэ шүлэгүүд дотор нэгэшье үлүү үгы. Эгээ шухалань хадаа — поэт сэдьхэлэйнгээ гүн оёорһоо һабагшалжа бэшээ гэхэдэ алдуу болохогүй. Харин «Космонавтые угталга» гэһэн шүлэгынь хайша хэрэгээр бэшэгдэһэн байба.

Баатар Зодбоевой шүлэгүүд альганай шэнээн саарһан дээгүүр шэнгэхэн сэнхир шэрээр манатуулан зураһан элдин буряадаймнай үзэсхэлэн зурагууд мэтэ. Баатар Зодбоев — Москвагай уран зуралгын һургуули дүүргэһэн юм.

«Үлгэн дайда бүрхэнэ», «Хатан добо», «Оронго» гэһэн шүлэгүүдынь тон уриханаар бэшэгдэнхэй. Мүн эдээхэн һонор тунгалаг шүлэгүүдэй дунда хаа-яа даншье һулахан мүрнүүдэй хабшуулдашоод байһаниинь харамтай.

Владимир Намсараевай «Хорин хүбүүд» гэһэн комсомолшууд тухай баллада шүлэгшын өхэхэн илатта мүн. Энэ баллада удхынгаашье, хэлэнэйнгээшье талаар ехэ һайн, гүнзэгы. Гэбэшье авторай шүлэгүүд соонь хүсэд эдеэшээдүй зүйлнүүд байна.

Бадма Найдаров «Буряад хүбүүнэй үгэ» гэһэн шүлэгтөө «Обоогоороо суутай Тайлгын шулуун» тухайда хэлэнэ.

«Аянай хүнүүд морёо татажа,
Арба сагааная табидаг бэлэйл»...

харин мүнөө геолог хүбүүн ерэжэ, Тайлгын хушуунай баялиг — малтамал шулуу олоно.

«Хахад наһаараа эсэгэшни шамда
һүгэдөө

Харин мүнөө ши намда һүгэдэ»— гэжэ буряад хүбүүн хэлэнэ. Гүнзэгы удхатай энэ үе сагтаа тон дүтэ шүлэг. Тэрэшэлэн «Сэсэгхэн» гэһэн шүлэгынь сэдьхэлдэ хадуугдамаар. Тиигэбэшье бэшэ шүлэгүүдэй олонхинь хайша хэрэгээр, юрөнхыгөөр бэшэгдэһэн.

Матвей Осодоевой «Пилорама дээрэ» гэһэн шүлэг уншахада, электрохюрөөгэй ханхинаха зэдэлээн, задарюун хүбүүдэй оог, хибэдэһэ түлхижэ байһан басагадай хонгёо абяанууд шэхэндэ элеэр соностожо, хюрөөдэ халаһан нарһанай дабирхайн хангал хамар сорьёодхино. «Түүдэгэй хажууда» гэһэн шүлэг баһал хурса тодоор бэшэгдээ:

«Һанжэтэйхэн гуулин заглуу
Һанжалзан гуйбана дүлэн дээрэ.
Уухада, сайнаа үлүү
Ундан байдаг аал зудан хээрэ?..»

Харин Павел Балтахиновай дурасхаалда бэшэгдэһэн балладань эхин дээрээ яһала тэгшэ һайнаар ябажа байтараа, саашадаа эураглалынь буура буураһаар, оройдоошье һонигүй болошоно. Энэ темэдэ Цэдэн Галсановай уран поэмын бэшэгдэшэһэн туладань, залуу шүлэгшын баллада буришье һурэгүйхэнөөр үзэгдэнэ.

Мэлс Самбуев «Эреэгшэн» гэһэн ута шүлэгтөө ехэ юумэ хэлэхэ гээд, хайша хэрэгээр үгээ сасажа бэшэһэн дээрэһээнь тэрэ•һанаашань бүтээгүй. Зүгөөр найман мүртэй шүлэгүүд соонь найдамаар зүйлнүүд олон байна.

«Харажал уяран дуулахадам
Харажал удаан һуухадам,
Уран Душэ ууламни
Унаар татан дуулим лэ.

Эдэ мүрнүүд аргагүй ураар бэшэгдээ. «Пеэшэншэн» гэһэн шүлэгые эндэ онсо тэмдэглэмээр. Юуб гэхэдэ энэ шүлэг удхаараа философско шэнжэтэй, хөөрэлдөөнэй хэлэндэ дүтөөр, юрын хэлээр тоб байса найруулагдаа.

Саяанай мундарга, сарьдагуудай мүнхэ саһаар амилаад, Эрхүү голой эхин тээһээ Лопсон Тапхаев ерэбэ. «Нютагадархиндаа» гэһэн шүлэгые дооро бултыень буулгажархиха дурамни хүрэнэ. Юуб гэхэдэ, энэ шүлэгые хэншье һаа уншаха ёһотой. Энэ шүлэг ехэ ураар бэшэгдэһэн, сэбэр тунгалаг аршаан булагай үүла хадын үүн түнзэгыһөө бурьян гарадаг мэтээр, сэлмэг һанаан сэдьхэл зүрхэнэй өёорһоо гулган гараһан... үгэнүүд. Богонихон шүлэгүүд соонь иимэ мүрнүүд бии:

«Хоёр нюдыеш
мүшэд болгожо табиһайб.
Ходол тиигээд
тэдээн тээшэ
эрмэлээжэ ябаа һаа,
Хоёр гарни
далинууд боложо
үргаха һэн».

Гэбэшье богонихон шүлэгүүдэйнь дундуур һулахан зүйлнүүд мүн лэ бии. Жэшээнь, «Унаган» гэжэ, «Ши хүдэлһэн, һаа» гэһэн шүлэгүүд, хүсэд шүлэг болоогүй. Иимэ нэрэнхы хоёр-гурбан мүртэй заабаринууд болошоо...

«Жэргэмэл шубуухайн
Далихан шэнги шаргал
Жэгүүртэ сэдьхэлтэй Шарагол,
минии Шарагол»,— гээд Барас Халзанов эршэмтэйхэн дуугаа ,ахилнэ. Энэ шүлэгыень уншахадаа шаргал мори үнаһан буряад хубүүнэй Шараголой шаргал һара доогуур шурган ошохыень киногой кадртал адлаар харанабди. Барас Халзанов һүүлшын жэлнүүдтэ ритмэйнгээ талаар тогтуургүй, ехэл һонин, шэнэ маягтай шүлэгүүдые бэшэнэ. Теэд энэ ном дотор поэдэй гурбахан лэ шүлэгэй хэблэгдэһэниинь ехэ харамтай.

Тэндэ манай шүлэгшэ буряад басаган Цырен-Ханда Хубитуевагай шүлэгүүд толилогдоо. «Эжыдээ» гэһэн шүлэгынь һайнаар бэшэгдэһэн байна. Мүн «Аянай һүүлээр», «Сонходош носоһон гэрэл», «Сахан ороно» гэһэн лирическэ шүлэгүүд эдир наһанай үльһаар дулаасуулан уяруулна.

Шираб-Нимбу Цыденжапов уянгатай, гоёор бэшэлэггүй. Тиигэжэ бэшэхые өхээр оролдоһононшье улуу гажэ һанагшаб. Юуб гэхэдэ, залуу поэдэй нэгэ хэдэн шүлэгые би нэгэтэ хэб хэмжүүртэнь оруулаад, «заһаад», «намнаад» туршабаб. Тиигэһэмни тэрэ шүлэгүүдһээнь юушье үлөөгүй — поэдэй бодото өөрынь нюур үгы болошоод байба. Эгээ нимэһээнь Цыденжаповай шүлэгүүд заһагдаа һаа хэлбэри соохоноо заһагдахэ ёһотой гэжэ мэдээ һэм. Тэрэнэй шүлэг бүхэн ямаршьеб нэгэл бодолтой байдаг. Гүлмэр сэдьхэлэй энэ дуунууд саашадаа бээ олохоодоо, бодото түнзэгы поэзи болон эрьехэ гэжэ этигэнэб.

Бата Цэрэндэлэгэй «Боохон» гэжэ шүлэгые зохидшоообшье, «Хүлэгэйш табараан дуулдана» гэһэн бишыхан поэмые уншахадаа сэдьхэлээ хүдэлэнгүй артагүй байба.

Арбаадтай багахан наһандаа
Ахамни, адуушан гэгдэээши.
Тоонтой һайхан халтара
«Түргэн шуумар» — гэлэйлши.

Авторай энэ поэмэ дээрээ үшөө дахин һуужа, зарим тэды дутагдалнуудыень усадхаад, тэрэ үе сагые үшөө гүнзэгыгөөр, дэлгэрэнгүйшэгээр харуулхые һэдээ наань аргагүй һайн зохёол болохо байгаа.

Дээрэ нэрлэгдэһэн арбан дүрбэн шүлэгшэд бэшэхэ маягдараа хэниинь хэнээшье дабтанагүй. Тиин арбан табадахи поэт Марху Цыренов мүн лэ бэшэндээ орходоо тад онлоо поэт. Марху Цыреновэй толилһон «Шэнэ үеын шэнэ хүн», «Үбэл яаһан шэрүүн бэ», «Зэндэмэни» гэхэ мэтэ шүлэгүүд һайнуудшье һаа, дан уни хадэ бэшэгдэһэн гэхэ гү, али «наһаа эдижэ нарбаа сайшаһан» байба. Гэбэшье Цыремпил Ранжуровай дурасхаалда зорюулагдаһан «Булад зориттой Баатар» гэһэн шүлэгынь шэнэшье, һайн болохоор байжа, энэ мүрнүудые бэшэгшье ехээр урмашуулба. «Залуубди» гэһэн энэ долгито шэнэ шүлэгэй ном уншаад байхада, тобшолол хэлэхэ зүйл иимэ байна.

Манай буряад поэзи үдэрһөө үдэртэ хүгжэжэ байһаар. Шэнэ шүлэгүүд, шэнэ дуунууд нэмэжэл байһаар. Теэд буряадаймнай номой хэблэлэй поэзиин түсэб жэлһээ жэлдэ хорожол байна. Дээрэ дурсагдаһан нэрэнүүд барандаа щажуу өөрынгөө хоолой олоһон, үнихэнэй бэшэжэ ябаһан, номшье гаргаха гээ бол, һахалтай һамбайтайшье шүлэгшэдһөө дутуугүй — номуудые хэблэхээр бэлэн, бэлигтэй поэдүүд мүн. Гадна энэ номдо ороогүй — Дынсема Бубеева, Борис Сыренов, Владимир Сыренов, Даша-Дондог Будажапов болон бусадшье яһала оншотойгоор бэшэдэг. Баһа нэгэ һүрэг шүлэгшэд ээлжээгээ хүлеэн байнад. Харин тиихэдэнь 1965 ондо манай номой хэблэлдэ ороидоо дүрбэхэн лэ хэблэлэй хуудаһан поэзи түсэблэгдэнхэй. Ахамад шүлэгшэдтээ хамта дүшэн поэдүүдтэ дүрбэхэн хэблэлэй хуудаһан! Энэ халаа тон тааруугүй ябадал боложо байна гэхэдэ хэблэлэй управленийн хүдэлмэриилэгшэд ойлгожо байна ха гү?

Д. УЛЗЫТУЕВ.

Азербайджанай арадай поэт, Гүрэнэй шангай лауреат Сулейман Рустам табяад номуудай, пьесэнүүдэй, Пушкинай болон Есенинэй, Руставелиин болон Туманянай уран зохёолнуудай оршуулгануудай авторынь болоно.

1965 оной Ленинскэ шан олгогдохоор зууршалагдаһан зохёолнуудай дунда Сулейман Рустамай «Нээмэл бэшэг», «Ород ахадаа хэлэһэн үгэ» гэһэн номууд оролсоно.

ТАСС-ай фотохроника.

ШЭМЭГҮЙ ЭДЕЭН

Ниитын хоолдо — анхарал хэрэгтэй

Үбэлэй түлэг хүйтэнэй үе. Үглөөгүүр, үшөө бүрэнхы байхада, бүүдэгэрхэн гэрэлтэй, утаа уурал тунаһан үйтахан байратай столоводо оробобди. Ямаршье үедэ яаралтай, шагшуяа ехэтэй ябадаг үхибүүд эндэ үглөөнэйнгөө хоол эдеэд, бушуу тургэн газаашаа гаража байбад. Эндэхи дунда һургуулиин һурагшад, Боргойн совхозой холын малшад, таряашадай үхибүүд. Интернат болон хамтын байрада байгаад тус столоводо эдеэлдэг байна.

Үүдэ ороһоор малгайгаа абажа, пальтогоо тайлаад, үлгэхэ газар хараашалхада, тиимэ түсхай үлгүүр байбагүй. Үүдэнһээ үргэлжэлүүлэн, ханын захаар жэрытэр табиһан хооһон томо боошхонууд, хорхи-хархи модон хайрсагууд ябталаатай. Тайлаһан малгай пальто хоёроо табиха газар хараашалжа байһыемнай харанаһан нэгэ басаган: «Наашадань эндэ табигты» гэжэ стул зааба.

Иимэрхүү тоншье ахир, түлюур байдал Боргойн совхозой түб һууриндаа столоводо орогшодые уттана.

Столоводо бэлдэдэг хоол хаража үзэхэдэ: гахайн мяхаар хэһэн гуляш, мяхатай рассольник-шүлэн, мяхагүй горохтой шүлэн — иимэ гурбан зүйлэй эдеэн үдэр бүри, үргэлжэ шахуу байдаг заншалтай. Теэд бэлдэһэн эдеэнэйнь шэмэ шанар тон муу, амта шэмэгүй байха юм.

— Ондоо, олон янзын эдеэ хоол бэлдэхэ арга боломжомнай тон бага юм,— гэжэ тус столовые даагша Валентина Измайловна Щелканова гэмэрнэ.— Гурил талханай зүйлөөр элдэб эдеэ буйлуулха мэргэжэлтэй манайда үгы. Свёкло, морхооб зэргын огородой эдеэн столоводомнай огто үгы юм. Тиихэдэ һу болон һунэй зүйлөөр бүтээгдэһэн сагаан эдеэнэй дээжэ баһал байдаггүй.

Эдэ шалтагаануудһаа боложо гурилай, овощой, һунэй зүйлнүүдээр бүтээглэхэ олон түрэлэй амта шэмэ ехэтэй эдеэ хоолнуудые бэлдэжэ шаданагүйбди,— гэжэ столовые даагша хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Энээнһээ гадна, манай ажал хүдэлмэридэ һаад түбэг ехээр ушаруулдаг баһа нэгэ өхэ дутагдал бии. Юуб гэхэдэ, иимэ утаатай байһаниие таанад мэдэжэ байна бээт. Теэд хлрыт тэрэ хоол шанадаг пеэшэнгыемнай. Үнинэй заһагдаагүй дээрэһээ дундуураа хотойжо, унаха ойротошоол. Галынь муу носоно, утаа хаяна. Иимэ пеэшэн дээрэ эдеэ бусалгаха, нютагайхинаа кооператорнууднай һургаха гэжэ бодоо юм гу, али хэһээхэ гээ юм гу,—гэжэ захааминаархин хэлсэдэг болонхой.

Теэд шаргаяа —зун, тэргээе—үбэл хэдэг урданай заншал ула боолоо. Ажалшад үбэлдөө болгохо гээшэ долоон зоболон.

Үнэхөөрөө энэ столовын байдал тоншье таарамжагүй болонхой. Боргойн совхозой түбтэ хүн зон олон. Һара соо 1900 түхэриг эдеэ хоолой зүйл бэлдэжэ худалдаха түсэбөө энэ столово ходо дүүргэнэ. Хэрбээ һайнаар хүдэлдэг, олон янзын хоол элбэгээр бэлдэдэг байдаг һаань, эдэнэй худалдаа наймданай эрьесэ һураггүй ехэ байха һэн. Гэбэшье түсэб түсэбөөрөө, харин хамагай түрүүндэ ажалшадай эдеэ хоолой хангамжые ерид һайжаруулха, тэндэ ариг сэбэрэй, соёл культурын хэмжээ дээшэлүүлхэ шухала байна.

Теэд энэ столовые шууд захирдаг Боргойн совхозрабкооной түрүүлэгшэ Николай Александрович Ершов юу хаража байдаг юм гэһэн асуудал заатагүй табигдаха болоно. Эндэхи столово болон пекарниин тон муугаар ажалладагые нүхэр Ершов мэдэжэ байбашье, хүдэлмэриинь һайжаруулха тушаа ямаршье арга хэмжээ абанагүй. Харин столово заһабарилгада табигдаһан мүнгэн үгы, бэрхэ тогоошон байхагүй» гээд альгаа дэлгээдэг заншалтай юм.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ҮБЭЛЭЙ МАЛГАЙ ХААНАҺАА АБАЛТАЙБ?

Хүйтэнэй шэмэрүүхэн үе эхилһээр үнинэй. Мүнөө үбэлэй түлэг хаһа. Манай Буряад нютаггамнай сагай уларилда дулаан бээлэй, малгайн хаһа үнгэрхэ хүрэтэр үшөөл лаб 3 һара үлэнхэй. Гэбэшье манай Захаамин аймагай эд хэрэглэгшэдэй кооперациин магазинуудта үбэлэй ямаршье малгай мүнөө огто олохогүйт.

— «Зун — шаргаяа, үбэл—тэргээе бэлдэ» гэһэн арадай хошон үгын удхаар, дулаан малгай, бээлэй зунай дааяма халуунда оложо абаагүй нютагайхинаа кооператорнууднай һургаха гэжэ бодоо юм гу, али хэһээхэ гээ юм гу,—гэжэ захааминаархин хэлсэдэг болонхой.

Теэд шаргаяа —зун, тэргээе—үбэл хэдэг урданай заншал ула боолоо. Ажалшад үбэлдөө —үбэлэй, зунлаа—зунай хубсаһатай ябаха ёһотой гэжэ Захаамин аймагай худалдаа наймаанай хэрэгые архилэгшэд һайса ойлгожо абаг лэ!

Б. ШОЕНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Захаамин.

ҺАЙН ДАА ДРУЖИННИГУУД!

Арадай дружиннигууд!.. Эдэнэр һайнаар хүдэлжэ шадабал, олон байбал, яаһан ехэ аша түһа үзүүлнэ гээшэб. Хэтэрмэ ехээр архи уужа, аяг аашаяа бараха, хулигантаха, хулгай худал хэхэ гэхэ мэтын ябадал огтошье үзэгдэхэеэ болихо һэн ха.

Үүсхэлтэй дружиннигууд ганса үйлсэ шалгаад, гурим журам хазагайруулагшадые баряад лэ хизаарладаг бэшэ, харин гэмтэ ябадал һэргылэн зайсуулхын тула ехээр ороддодог, рейд үнгэрэдэг, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг, ханын газета, дайшалхы болон сатирын хуудаһа гаргадаг, фотовитринэнүүдые эмхидхэдэг, бусадшье хүдэлмэри ябуулдаг байна. Жэшээнь, Улаан-Удымнай Советскэ районой нэгэ микрорайондохи дружиные (командирынь Николай Степанович Турлай) абажа үзээ. Тус дружинын зэргэдэ 12 хүн жагсана. Штабэйнь хүдэлмэри ходоодоо тодо һонороор түсэблэгдэдэг. Заседанинуудынь нэгэшье һаатадаггүй. Тэндэ командир тоосоогоо хэдэг, ниитын гурим эбдэгшэд тухай бултаараа зүбшэн хэлсэдэг. Үшөө дурсагдаһан штабай дэргэдэ 15 хүнһөө бүридэһэн ажаһуудалай секци байгуулагданхай. Тэрээнэй гэшүүд эбгүйгөөр һуудаг, ниитын гурим эбдэдэг бүлэнэр эйлнуудта ошожо, ходоодоо шахуу ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг.

Гадна дурсагдаһан штабайхид бүхы микрорайон доторой байдал тухай партийна болон советскэ эмхинуудтэ мэдээсэһэн лэ байдаг. Жэшээнь, ВСУРП-ын ОРС-ын столоводо ороһон хүнүүд архи хамаагүй уудаг һэн ха. Тэрэ шалтагаан дээрэһээ нэгэтэ шуулдаан, наншалдаанай болоходо, дружиннигууд энээн тухайнь столовын хутэлбэрилэгшэдтэ түсхай элидхэбэ. Гэбэшье тэдэнэр үни удаан саг соо ямаршье хэмжээ абабагүй. Холлохоёо ороһон заримашуул архяа урда мэтэ үүһаар лэ байба. Теэд яахаб? Микрорайоной штаб дурсагдаһан асуудалые зассдани дээрээ зүбшэн хэлсээд, райгүйсэдкомдо бүхы материалаа барюулба. Тиихэдэ райгүйсэдком нүүдэл заседани үнгэргэжэ, дурсагдаһан столово тушаа шиидхэхы хэмжээнүүдые абаһан байна. Тэрэ гэһээр столовынхид ажалайнгаа журам тон нарин нягтаар сахидаг болоһон.

Иигэжэ дружиннигуудай ороддожо байһанай аша түһаар тус микрорайоной бусадшье газарнуудта ниитын гурим хазагайруулха ябадал эрид үсөөрөө. Тэрэшэлэн Октябрьска районой 8-дахи микрорайон болон зверосовхозые харая. Тэндэ ажаһуугшад өөһэдын хүсөөр ниитын гурим эрхим һайнаар сахидаг болоһон, милицийн штатна хүдэлмэриилэгшэтэй байхаһаа арсаһан юм. Мүнөө үедэ дурсагдаһан микрорайонууд ниитын гурим сахилгаар жэшээтэ гэжэ соносхогдонхой. Энэмнай хэдэй аша түһаар бэ? Дружиннигуудай гэжэ 'сэхэ хэлэхэ байнаб.

Худөө нютагуудтамнай баһал тиимэ аша түһа үзүүлдэг хүнүүд олошорно. Эндэ Яруунын болон Комсомольский совхозуудай, Эгэтын сомсоведэй дэргэдэхи дружиннигуудые магтангүй яажа болохоб. Жэшээнь, Яруунын совхоздо гэмтэ ябадал үнгэрһэн жэлдэ 1963 оной жэшээтээр гурбадахин үсөөрөө бшуу. Эндэ дружиннигуудай (штабайнь начальник нүхэр Батомункуев) оруулһан хүбита угаа ехэ юм гээд хүн зониинь хэлсэдэг.

Баясамаар, омогорхомоор лэ!

Тиигээд бүлта дружиннигуудай иимэ һайнаар хүдэлдэггүйнь тоншье халагламаар. Шалтагааниинь гэхэдэ, үүсхэлтэ нүхэд ёһоор дэмжэгдэнэгүй гээшэ ха.

Тиигэбэшье ниитын гурим сахигшадай улам олошоржо, бүри эдэбхитэй һайндаар хүдэлхэ байһаниинь дамжаггүй! Юундэб гэхэдэ, энэмнай арад зоной амгалан ажабайдал, ажаһуудалай аша түһада ябуулагдажа байһан хэрэг хаям.

К. ХАЛТАНОВ.

КОЛХОЗНИГУУДТА ҮГТЭХЭ ПЕНСИ ТУХАЙ

РСФСР-эй социальна хангалгын министрэй нэгэдэхи орлогшо Г. Т. ДРОЗДОВТОЙ хэһэн хөөрэлдөөн

...уудай гэшүүдтэ пенси, тэдхэмжэ үгэхэ ...ули 1965 оной январиин нэгэнһээ хү... ...обо. Энээнтэй дашарамдуулан, колхозуу... ...удтэ пенси тогтоохо, түлэхэ гурим тү... ...нэр колхознигуудай нарайлха болохо... ...айлхадань тэдхэмжэ үгэхэ тухай, кол... ...дай социальна тэдхэмжын соведүүд ту... ...нси ба тэдхэмжэ тогтоохо комиссинууд ...трализованно союзна жаса тухай ду... ...СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталһан

...нигуудай социальна тэдхэмжэ хайшан ...лүүлгдэхэб гэжэ хөөрэжэ үгыт гэһэн ...йгаар ТАСС-ай корреспондент РСФСР-эй ...на хангалгын министрэй нэгэдэхи орлог... ...Т. Дроздовто хандаба.

...лхозуудай гэшүүдэй социальна хангалга ...йтаһан шанэ документнүүд дотор пенси ..., түлэхэ гурим, хэды шэнээн хэмжээнэй ...түлэгдэхэб гэжэ харааалгданхай,— гээд ...роздов хэлэбэ.— Колхозуудай (тэрэ тоо... ...ба баридаг колхозуудай) гэшүүдтэ, наһа ...колхознигуудай гэр бүлынхидтэ (хэрбээ ..., тэдхэдэг хүнөө алдаад байгаа һаань) ...тогтоогдохо, түлэгдэхэ зэргэтэй. Хэрбээ эр... ...лдэб янзын пенси абахэ гү, али элдэб ...ааа пенси абаха эрхэтэй байбалнь, тэ... ...дэлынь дурааг али нэгэ пенсинь үгтэхэ ...Колхознигуудай социальна хангалгын ...ованно союзна жасын мүнгэ зөөриһөө ...лэгдэхэ юм. Энэ ушарта колхознигуудай ...одоо ямаршье даралга хэгдэхөгүй бшуу. ...э налог мүн лэ аалтахагүй.

...знигуудай социальна хангалгын сове... ...лон түрэнэй социальна хангалгын орга... ...дамжуулан пенси үгтэхэ жэшээтэй.

...ЭР НАҺАТАЙШУУЛДА ҮГТЭХЭ ПЕНСИ

...озуудай үндэр наһатай болоһон гэшүүд ...шарта пенси абаха эрхэтэйб гэхэдэ, иимэ ...25-наа үсөөн бэшэ жэл соо хүдэлөөд, 65 наһа хүрэһэн эрэшүүд, мүн 20 жэлһээ бага бэшэ саг соо хүдэлһэн, 60 наһа гүйсэнэн эхэнэрнүүд пенси абаха эрхэтэй. Эхэнэр колхознигууд таба гү, али үшөө олон үхибүү түрөөд, найма наһатай болоторнь хүмүүжүүлээд байхадаа 55 наһатайһаа пенсидэ гараха эрхэтэй болодог. Тиихэдээ 15 жэлэй хүдэлмэриин стажтай байха эзэргэтэй.

Хүдөө ажахын артельнүүдэй гэшүүдтэ үндэр наһатай болоод байхадань үгтэхэ пенсиин хэмжээн иимэ байха: һарадаа 50 түхэриг хүрэтэр салин хүлһэ абадаг байһан хүнүүд тэрэнэйнгээ 50 процентыень абаха, харин 50 түхэригһөө үлүү гарааша салингайнгаа 25 процентыень нэмэжэ абаха юм. Үндэр наһатайшуулда һара бүри үгтэхэ пенсиин эгээл бага хэмжээниинь 12 түхэриг, эгээл ехэнь 102 түхэриг байха гэжэ тодорхойлогдонхой.

Үндэр наһатайшуулда үгтэхэ ёһотой пенси хадаа тэдэнэй ажал хэжэ шадаха шадахагүйе хараада абалтагүйгөөр бүхы наһан соонь тогтоогдохо зэргэтэй.

ИНВАЛИДУУДТА ҮГТЭХЭ ПЕНСИ

Инвалидуудта үгтэхэ пенси нэгэдэхи гү, али хоёрдохи группын инвалид-колхознигуудта тогтоогдодог. Инвалид болоһонойнь шалтагаанууд, мүн группань, тэрэшэлэн хэзээнһээ инвалид болоһониинь хадаа ажал хэхэ арга шадабариинь шэнжэлхэ врачнуудай комиссяар (ВТЭК) тодорхойлогдодог. Тиихэ зуураа хэзээшье инвалид болоходонь: колхоздо хүдэлжэ байхадань гү, али колхоздо ороодүй байхадань гү, али нэгэн гээ һаа колхоздо ажал хэхөөр болиһон хойнонь гү—хамаагүй пенси тогтоогдодог.

Ажал хэжэ байтараа гэмтээд гү, али мэргэжэлээрээ ажаллаха үедөө үбшэлөөд гү, мүн юрэнхы шэнжэтэй үбшөөр үбшэлөөд ажал хэжэ шадахаяа болиходонь инвалидуудта үгтэхэ пенси колхознигуудта тогтоогдодог байна.

Колхозой гэшүүн ажал дээрээ гэмтэхэдээ ямар ушарта инвалид гэжэ тоологдохоб? Ниитын ажахыда хүдэлмэри хэжэ байха үедэнь гэнтын аюулай болоходо (тэрэ тоодо командировкодо байхаданьшье) тоологдохо зэргэтэй. Тэрэшэлэн колхозой аша түһада ямар нэгэн ажал ябуулга эрхилжэ байхадань гү, али ондоошье ушарта — гурэнэй гү, али ниитын уялга дүүргэжэ байхадань, эрхэтэн байһан уялгаяа дүүргэжэ байхадань гэнтын аюулай болоо һаа, гэмтэгшэ хүн мүн лэ инвалид гэжэ тоологдохо юм.

Юрэ үбшэлөөд лэ инвалид болоходонь колхозой гэшүүдтэ иимэ хэмжээнэй пенси тогтоогдохо гэбэл: нэгэдэхи группын инвалидуудта — һарадаа абажа байһан салингайнь 50 түхэриг хүрэтэр мүнгэнһөөнь 50 процентнь үгтэхэ, үлөөшэ салингайнь 25 процент нэмэжэ үгтэхэ байна; хоёрдохи группын инвалидуудта — тэрэл салингһаань 40 процентнь үгтэхэ жэшээтэй.

Пенсиин эгээл бага хэмжээниинь: нэгэдэхи группын инвалидуудта һарадаа 15 түхэриг, хоёрдохи группын инвалидуудта — 12 түхэриг болоно. Түлэгдэхэ пенсиин эгээл ехэ хэмжээниинь: нэгэдэхи группын инвалидуудта һарадаа 76 түхэриг 50 мүнгэн, хоёрдохи группын инвалидуудта 51 түхэриг болоно.

Ажал хэжэ байтараа гэмтэһэнэйнгээ һүүлээр гү, али мэргэжэһэн ажалһаа боложо үбшэлһэнэйнгөө һүүлээр инвалид боло гшодто иимэ хэмжээнэй пенси тогтоогдохо гэбэл: нэгэдэхи группын инвалидуудта — һарадаа абажа байһан салингайнь 50 түхэриг хүрэтэр мүнгэнһөөнь 50 процентнь үгтэхэ, хоёрдохи группын инвалидуудта — 50 түхэриг хүрэтэр салингһаань 40 процент үгтэхэ. Энэнһээ гадна гол салингһаань үшөө нэмэжэ 20 процент үгтэхэ юм. Энэ пенсиин эгээл бага хэмжээниинь: нэгэдэхи группын инвалидуудта — һарадаа 18 түхэриг, хоёрдохи группын инвалидуудта — 14 түхэриг 40 мүнгэн болоно. Эгээл ехэ хэмжээниинь гэхэдэ: нэгэдэхи группын инвалидуудта — 102 түхэриг, хоёрдохи группын инвалидуудта 76 түхэриг 50 мүнгэн түлэгдэхэ болоно.

ТЭЖЭЭЖЭ БАЙҺАН ХҮНӨӨ АЛДААД БАЙХАДАНЬ ҮГТЭХЭ ПЕНСИ

Наһа барааһан колхознигой тэдхэмжэдэ байһан бүлын ажал хэжэ шадахагүй гэшүүд хадаа тэжээжэ байһан хүнөө алдаад байхадаа пенси абаха эрхэтэй. Гэр бүлэ доторхи ажал хэжэ шадахагүй гэшүүдэй тоодо иимэ хүнүүд: 16 наһа гүйсөөгүй үхибүүдынь, аха дүүнэр, эгэшэнэрынь, ашанарынь (18 наһа хүрөөгүй һурагшанар) гэхэ гү, али 16 наһа гүйсөөгүй ябахадаа нэгэдэхи ба хоёрдохи группын инвалид болоод, мүнөө 16 наһанһаа ехэ наһатай үхибүүдынь, аха дүүнэр, эгэшэнэрынь, ашанарынь оролсоно. Тиихэ зуура аха дүүнэрынь, эгэшэнэр болон ашанарынь ажал хэжэ шадаха эхэ асэгэгүй байгаа һаа, иимэ тэдхэмжэдэ хүртэхэ жэшээтэй. Эсэгэ, эхэнь, һамганиинь, үбгэниинь ямар ушарта ажал хэжэ шадахагүй гэжэ тоологдохоб гэхэдэ иимэ байна. Эрэшүүлынь 65 наһа, эхэнэрнүүдынь 60 наһа гүйсэһэн байгаа һаа гү, али нэгэдэхи ба хоёрдохи группын инвалидууд байгаа һаа ажал хэжэ шадахагүй гэжэ тоологдохо болоно. Үбгэн эсэгэ 65 наһа, хүгшэн эхэ 60 наһа хүрэө һаа гү, али нэгэдэхи ба хоёрдохи группын инвалидууд байгаа һаа, тиигээд хуулиин ёһоор тэдхүүлхэ хүнүүдгүй байгаа һаа, мүн лэ ажал хэжэ шадахагүй гэж

КОЛХОЗНИГУУДТА ҮГТЭХЭ ПЕНСИ ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта).

1965 онһоо һүүлээрхи жэлнүүдтэ колхозой гэшүүн хүндэтэ шалтагаангүйгөөр ажахыдань тогтоогдоһон хэмжээнэй джалта үдэр олоогуй һаа (хүдэлмэриин үдэр, загаһа барилгын хүдэлмэриин үдэр) гэхэ гү, али ажалда гараха талаар тогтоогдоһон хэмжээнһээ үсөөн дахин гараһан байбалнь, тэдэ жэлнүүдынь пенси абаха стажда оруулагдахагүй.

ПЕНСИ ХАЙШАН ГЭЗЭ ТООЛОЖО ГАРГАХАБ

Колхоздо хүдэлөөд, һарадаа дунда зэргээр хөды шэнэн салин хүлһэ олоноб, тэрээгээр дэ пенси тогтоогдодог юм. Һүүлшын 15 жэлэй һубариһан ямаршье табан жэл соо һарадаа дунда зэргээр олодог байһан салинһаань (пенси абахаяа хандагшын дурааб) пенси тогтоогдохо жэшээтэй. Тэдэжэ байһан хүнэйнь наһа бараад байбалнь, пенси нимэ гуримаар тогтоогдохо гэбэл: гэртэхинээ тэжээжэ байгшын наһа бараһан жэлэйнь урда тээхи һүүлшын 15 жэлһээ тогтоогдохо байна.

СССР-эй Зөбсөгтэ Хүсэнүүдтэ алба хэһэн болзор эндэ дурсагдаһан 15 жэлэй болзорто оруулагдадаггүй. Тиигэбэшье һарадаа дунда зэргээр абадаг салин хүлһэ тодорхойлхо табан жэлэй болзорто забһарлалга болоо гэжэ тоологдохогүй.

Колхозой гэшүүн байһан пенсионернүүд пенси абадаг болоһонойнгоо һүүлээр ажахыдаа хөөр жэлһээ бага бэшэ болзор соо хүдэлөөд, пенсидэ гарахынгаа урда тээхиһээ бүри ехэ салин абадаг болоо һаа, шэнэ хэмжээнэй пенси абахын тула мэдүүлгэ бариха өрхэтэй.

ПЕНСИ ТОГТООХО ГУРИМ

Пенси тогтоогыт гэһэн мэдүүлгэ колхозой правленийн нэрэ дээрэ үгтэдэг. Тиигээд, правленни, колхозой социальна тэдхэмжын совет хадаа пенси абахаяа хандаһан колхозой гэшүүнэй хүдэлмэриин стаж болон салин хүлһэн тухай тусхай документнүүдые бүридүүлээд, пенси абахаяа хандагшын мэдүүлгые өөһэдынгөө шиидхэбэритэй хамта колхознигуудта пенси, тэдхэмжэ тогтоохо комиссида өльгээдэг.

Хэрбээ пенси үгэхэгүй гэһэн правленийн, колхозой социальна тэдхэмжын соведэй шиидхэбэрине колхозой гэшүүн зүбшөөгөөгүй һаа, пенси тогтоолгуулха тухай мэдүүлгэ колхознигуудта пенси ба тэдхэмжэ тогтоодог комиссида сэхэ бариха өрхэтэй. Колхознигто ямар шалтагаалнаар пенси үгтэхэгүй байнаб тэһэн тобшололтой саарһа колхозой правлени, колхозой социальна тэдхэмжын совет энэ ушарта үгэхэ ёһотой.

Колхозуудай правленийн, колхозой социальна тэдхэмжын соведэй хамтын зуушалгаар гү, али колхозой правленийн, колхозой социальна тэдхэмжын соведэй шиидхэбэритэй болоһон колхознигуудай мэдүүлгын ёһоор пенси ба тэдхэмжэ тогтоохо комиссинүүд пенси тогтоодог юм.

Колхознигуудта пенси ба тэдхэмжэ тогтоохо комиссийн шиидхэбэри буруу гэһэн мэдүүлгэ колхознигуудай социальна тэдхэмжын районно соведтэ бариха зэргэтэй. Районой социальна тэдхэмжын соведэй абаһан шиидхэбэри хэзээ бүхэндэ хүсэндөө байдаг. Пенси тушаа орохоо гомдолнууд сүүдтэ хардагдаха ёһогүй.

ПЕНСИ ТҮЛЭХЭ ГУРИМ

Районой (городой) социальна хангалгын таһагууд колхознигуудай пенси түлэдэг. Энэ пенсиие пенсионерэй ажаһуудаг газартань хөлхеэ холбооной органууд асаржа үгэдэг. Социальна хангалгын таһаггүй районуудта колхознигуудай пенсиие ажалшадай депутадуудай районно (городой) Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд түлэдэг.

Колхоздо хүдэлөөд, пенсионерэй абадаг олзо доходһоо, мүн хүдөө ажахын гүрэнэй предприятида олоһон салин хүлһэнһөөнь дуллыдангүй пенси хүсэд дүүрэнээр түлэгдэхэ ёһотой. Хүдэлмэришэд, алба хлагшад болоод хүдэлдэг пенсионернүүдтэ (колхоздо гү, али хүдөө ажахын гүрэнэй предприятида хүдэлөөгүй һаань), мүн хамтын ажахыда гэшүүн боложо ороогүй, өөрынгөө дураар эндэ тэндэ хүдэлдэг пенсионернүүдтэ пенси түлэгдэхэгүй.

Пенси һара бүри түлэгдэдэг. Үндэр наһатайшуудай ба инвалидуудай байшангуудта байдаг пенсионернүүдтэ пенси түлэгдэдэггүй.

НАРАЙЛХА БОЛОҺОН, НАРАЙЛҺАН ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ ҮГТЭДЭГ ТЭДХЭМЖЭ

Пенси болон тэдхэмжэ тухай Хуулийн ёһоор, өхэнэрнүүд — колхозой гэшүүд хэдышье жэлэй хүдэлмэриин стажтай байгаа һаа, нарайлха болоходоо, нарайлхадаа ажал хэзэгүй ye саг соогоо тэдхэмжэ абаха эрхэтэй. Энэ тэдхэмжэ колхозой гэшүүнэй олзо доходһоо ямаршье даралта хэлтэгүйгөөр централизованно союзна жасаһаа түлэдэдөг. Энэ тэдхэмжэ налогоор ашагдадаггүй. Нарайлхынь урда тээ эхэнэрнүүдтэ 56 үдэрэй амаралта, нарайлһанайнь һүүлээр56 үдэрэй амаралта үгтэдэг. Хэрбээ хүндөөр нарайлаа һаань гү, али хөөр, үшөөшье олон үхибүү түрөө һаань, нарайлһанайнь һүүлээр 70 үдэрэй амаралта үгтэдэг. Хэрбээ эхэнэр-колхознигой ямаршье хүндэтэ шалтагаангүйгөөр ажалдаа саг үргэлжэ гаралгүй, нинтын ажалһаа хулжадаг байгаа һаань, тэрээндэ тэдхэмжэ үгтэншьегүй байжа болохо.

Эхэнэрнүүдэй нарайлха болоод, нарайлаад, амаралтада байха үеынь тэдхэмжын мүнгэн хүсэд салинһаань эхилээд, олзынь гурбанай хөөр хуби хүрэтэр хэмжээтэйгээр бүхы амарха саг соонь үгтэхэ жэшээтэй. Тиихэдээ салин олзынь тоодо али бүхы олзо, тэрэ тоодо нэмэлтэ түлбэри оруулагдаха зэргэтэй. Нарайлхынь урда тээхи бүхы амаралтынь тэдхэмжэ уридшалан түлэгдэдэг. Нарайлһанай һүүлээрхи бүхы амаралтынь тэдхэмжэ мүнгэн түрэһэнэйнь һүүлээр түлэгдэдэг. Энэ тэдхэмжэ имагтал больницада үгтэһэн саарһанай үндэһөөр тогтоогдодог, түлэгдэдэг юм.

ПЕНСИ БА ТЭДХЭМЖЭ ТОГТООХО КОМИССИНУУД

Эдэ комиссинуудые колхознигуудай социальна тэдхэмжын районно совет жэлэй болзороор байгуулдаг. Комиссида энэ районно советэй гэшүүд (комиссийн туруулэгшэ), районой социальна хангалтын таһагай, районой финансын таһагай түлөөлэгшэд ороно. Социальна хангалгын таһаггүй райондо эдэ комиссинуудта райгүйсэдкомой туруулэгшын орлогшо гү, али секретарь ородсодог.

Колхознигуудта пенси гү, али тэдхэмжэ тогтоохо тухай асуудалай зүбшэн хэлсэгдэхэ үедэ комиссийн хүдэлмэридэ түс түс колхозой түлөөлэгшэ (шиидхэхы эрхэтэйгээр) хабаадалсадаг. Колхознигуудта пенси, тэдхэмжэ тогтоохо комиссиин хадаа колхозой үндэр наһатай болоһон гэшүүдтэ, инвалидуудта, тэжээжэ байһан хүнөө алдаһан гэр бүлэнэртэ пенси тогтоодог, колхозой гэшүүд-эхэнэрнүүдтэ нарайлха болоходонь, нарайлхадань тэдхэмжэ тогтоодог юм.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ СОЦИАЛЬНА ТЭДХЭМЖЭЙН СОВЕДҮҮД

Колхозуудай гэшүүдтэ пенси, тэдхэмжэ тогтоохо ба түлэхэ асуудалнуудые шиидхэхын тулада нимэ соведүүд колхозуудта, районо, областьнуудта, автономито болон союзна ликануудта байгуулагдадаг. Соведүүд колхознигуудай түлөөлэлгын органууд байдаа түлөөһэгүйгөөр хүдэлдэг, хүдэлмэриинитэ өлэбхитэй колхознигуудта түшэгдэд.

Колхознигуудай хамтын суглаан дээрэ (өөлэгшэдэй суглаан дээрэ) нюусагүй, үргэлгын гуримаар колхозой социальна жын совет һунгагдадаг. Соведтэ 5—хөөр жэлээр һунгагдадаг. Колхозой совет дайнгаа дундаһаа соведэй туруулэгшые даг. Колхозой правленитэй хамта со пенси, тэдхэмжэ тогтооходо хэрэгтэй б кументнүүдые бэлдэдэг.

Колхозой совет болбол пенси тогтоо хэрэгтэй болохо хүдэлмэриин стаж тод мүнгэ зөөриин үгы байһан тух дал шиидхэдэг, хэрэгтэй болоо ажалай дэгтэр болон бүсад документнүү до хэр зүбөөр хүтэлэгдэжэ байндб гэжэ юм. Колхозой правленитэй хамта со пенси ба тэдхэмжэ тогтоохо тухай саар бэлдэдэг байна.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ СОЦИАЛЬНА ХАН ЦЕНТРАЛИЗОВАННО СОЮЗНА Ж

Колхознигуудай бүхы олзо доходой бһаа, СССР-эй гүрэнэй бюджедһээ һомологдодог мүнгэ зөөриһөө центра союзна жаса байгуулагдадаг. Энэ жаса зуудай оруулха мүнгэнэй хэмжээн СССР-эй Министрнүүдэй Соведээр то Колхозой үнгэрэгшэ жэлэй тоосоогоор логдоһон бүхы олзо доходһоо ажахын энэ жасада оруулдаг юм.

Саратовай эрдэмтэдэй Байшангай дэргэдэхи баледэй арадай театрай зүжэгүүд ехэ амжалтатайгаар табигдажа байдаг. Энэ театрай хүтэлбэрилэгшэ болон ахалагша балетмейстер — урдань баледэй артистка ябаһан Анна Алексеевна Петрова юм. Инженернүүд, лаборантнууд, научна хүдэлмэрилэгшэд, студентнүүд эдэ зүжэгүүдтэ хабаадалсадаг.

Зураг дээрэ: арадай баледэй театрай артистнууд М. Федорова Ж. Микульский хоёр «Коппелия» баледэй сценэ гүйсэдхэжэ байна. ТАСС-ай фотохроника.

УНШАГШАД НИЛЭЭДГҮЙ ОЛОШОРОО

Республикын «Союзпечатиин», хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд нинтын түлөөлэгшэдтэй, мүн партийна, советскэ органуудай туһаламжаар үнгэрһэн дүрбэ һарын туршада арад зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа. 1965 оной газетэ, журналда захил олон болгоһон байна.

Мүнөө город, хүдөө тосхон болон колхоз, совхозуудай ажалшад хамта дээрэнь 444.774 хэһэг газетэ, журнал захижа абадаг болонхой. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 89554 хэһэг газетэ, журналаар олон болоно. Газетэ, журнал захигшад ехэнхидээ түбэй газетэ, журналнуудые олоор абана. Жэшээнь, түбэй газетэнүүдэй тоо 224522 хэһэг, өлдэб янзын журналай тоо 203399 болоһон байна. «Коммунист» журнал ехэ олоороо тараагдаа. Энэ жэлдэ 421 хэһэн журнал үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ олоор тараагдаад байна. Мүн «Политсамообразование», «Партийная жизнь», «Сельская жизнь» журналнууд нэгэ хахад, хөөр дахин болотороо олошорһон байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй январь һарада мянган хүндэ 496 хэһэг газетэ, журнал хүртэдэг һаа, энэнь мүнөө 592 хэһэгтэ хүрэгдэбэ.

Ажалшадай дунда газетэ, журнал тарааха талаар «Союзпечатиин», хүдөө тосхонуудай почтальонууд болон нинтын түлөөлэгшэд ехэ хүдэлмэри хээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэнэрэй дундаһаа Баунтын аймагай ажалшадай дунда газетэ, журнал тараалга үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 38,9 процентээр дээшэлээ. Тус аймагай «Дружба», «Коммунизм» колхозуудай гэшүүдэй дунда газетэ тараалга илангаяа урагшатай һайнаар үнгэрөө. Эндэ мянган хүндэ 850 хэһэг газетэ, журнал хүртэнэ. Дурсагдагша колхозуудай коммунист бүхэн «Правда» газетэ, «Коммунист» журнал захинхай. Тиихэдэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бүхэн хүдөө ажахын журнал захижа абана. Мүнөө нэгэ айлда хоёр-гурбан журнал; газетэ тоологдоно. «Коммунизм» колхозой гэшүүд Бадмацыренов, Цырендылыков болон бүсад тус тустаа арбаал газетэ, журнал захижа, сүлөөтэй сагтаа уншажа һуудаг болоо. Мүн Загарайн, Захааминай, Сэлэнгын аймагуудай, Улаан-Үдэ городой ажалшадай дунда газетэ, журнал тараалга яһала эмхи гуримтайгаар үнгэрөө. Жэшээнь, Баргажанай аймагай ажалшадай дунда хэблэл тараахаар томилогдоһон 320 нинтын түлөөлэгшэдэй 18 хүниинь эрхим һайнаар хүдэлжэ гараа. Эдэнэрэй дундаһаа почтальонууд Д. Э. Эрдыниева, Ц. С. Баторова, Б. О. Очиров, Б. П. Бадмаев, Яруунын Эгэтын-Адагай хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэдэй хэһэн ажалые маттамаар. Эндэ мүнөө мянган хүндэ 933 хэһэг газетэ, журнал хүртэнэ. Яруунын аймагые хаража үзэхэдэ, арад зоной дунда хэблэл тараалга баһал эмхи гуримтайгаар ябажа байнхай. Аймагай ажалшадай дунда газетэ, журнал тараалга үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 38,9 процентээр дээшэлээ. Тус аймагай «Дружба», «Коммунизм» колхозуудай гэшүүдэй дунда газетэ тараалга илангаяа урагшатай һайнаар үнгэрөө. Эндэ мянган хүндэ 850 хэһэг газетэ, журнал хүртэнэ. Дурсагдагша колхозуудай коммунист бүхэн «Правда» газетэ, «Коммунист» журнал захинхай. Тиихэдэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бүхэн хүдөө ажахын журнал захижа абана. Мүнөө нэгэ айлда хоёр-гурбан журнал; газетэ тоологдоно. «Коммунизм» колхозой гэшүүд Бадмацыренов, Цырендылыков болон бүсад тус тустаа арбаал газетэ, журнал захижа, сүлөөтэй сагтаа уншажа һуудаг болоо. Мүн Загарайн, Захааминай, Сэлэнгын аймагуудай, Улаан-Үдэ городой ажалшадай дунда газетэ, журнал тараалга яһала эмхи гуримтайгаар үнгэрөө. Жэшээнь, Баргажанай аймагай ажалшадай дунда хэблэл тараахаар томилогдоһон 320 нинтын түлөөлэгшэдэй 18 хүниинь эрхим һайнаар хүдэлжэ гараа. Эдэнэрэй дундаһаа почтальонууд Д. Э. Эрдыниева, Ц. С. Баторова, Б. О. Очиров, Б. П. Бадмаев, Яруунын Эгэтын-Адагай хэлхеэ холбооной конторын начальник Л. Б. Мункина. Хориин аймагай Тээдгын хэлхеэ холбооной конторын начальник Е. В. Хорушунова гэгшэд айл бүхэндэ ябажа, «Буряад үнэн» газетэ олоор тараажа, аймаг дотороо түрүү һуури эзэлһэн байна.

Байгша оной газетэ, журнал захилгын илгаань юуб гэхэдэ, нэн түрүүлэн, эмхи зургаан, предприятиинуудай контородо гэжэ урдань тараагдадаг байһан хэблэл мүнөө жэлһээ хороогдожо, айл бүхэнэй дуратай газетэ, журналаа захижа абахадань, һураггүй һайн, зохидшье болгогдоо.

Айл бүхэнние газетэ, журналтай болгохын хойноһоо ороддожо ябаһан почтальонууд, нинтын түлөөлэгшэдэй хажуугаар, ажалдаа хойрог нойшоор хаядагшад олон. Эдэ бүгэдын ашаар республикын колхоз, совхоз болон предприятиинуудта ажалшад саг соогоо газетэ, журнал захиүулдагүй үлэшэһэн. Жэшээнь, Хяагта, Зэдэ, Кабанскын аймагуудай олон малшад, хонишод шэнэ жэлэй газетэ, журналгүй үлэһэн байна бшуу. Дурсагдагша аймагуудай хэлхеэ холбооной конторын үндэлмэрилэгшэд алдуугаа заһажа, арад зоной дунда хэблэл олоор тараажа, энэ талаар бии байһан дутагдалаа ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха зэргэтэй.

Н. ХАЗАГАЕВ.

Республикын «Союзпечатиин» таһагые даагша.

ХОРИИН АЙМАГТА

ҮБЭЛЭЙШЬЕ ҮЕДЭ ШЭГНҮҮРЭЭ НЭМЭЭНЭ

«Первомайский» совхозой нэгэдэхи фермын буруу болон хашарагуудые харуулһалдаг малшад, үбэлэйшье үедэ тэдэнэйнгээ шэгнүүрые нэмэдхын түлөө тэмсэнэ. Жэшээнь, Цырендоржи Будажапов харуулһалжа байһан 72 толгой буруу болон хашарагуудайнгаа амидын шэгнүүрые үнгэрһэн декабрь һарада 10 центнерээр гэхэ гү, али толгой бүриие 736 граммаар нэмээжэ шадаа. Тиии малшадай хоорондо дэлгэрһэн социалис мурысөөндэ совхоз соогоо туруу һуури эзэлбэ. Нухэр Будажапов малаа зүбоор харуулһалһанай ашаар нимэ амжалта түйлдаа. Тэрэнэй харуулһалдаг буруу болон хашарагууд январь һарада мүн лэ шэгнүүрээ нэмээжэ байнхай.

Тиихэдэ тус фермын малшад Раднаев Аянда, Биликтуев Жамбалдоржо, Дамбаев Содном болон бусад жэшээтэ һайнаар ажалажа, малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдэ 400—500 граммаар нэмээнэ.

АЙМАГ СООГОО СУУРХАҺАН ҺААЛИШАН

Хэжэнгын совхозой хоёрдохи фермын һаалишан Юмжит Дамбаева хори гаран жэлдэ һаалишанаар ажаллажа, бүян дүй дуршэлтэй болонхой. Тэрэ хэдэн жэлдэ таһалгаряагүй һу һаалгаар, үнеэн бүриһөө тугал абалгаар гансахан совхозойнгоо бэшэ, харин аймагайнгаа чемпион болонхой. Зарим жэлдэ үнеэдэйнгээ эртэ тугаллахада жэлэй эхиһээ хойшо һу һаалгаар туруулээд, жэлэй эсэс болотор һаалишадта хүсэгдэдэггүй. Зарим жэлдэ үнеэдэйнгээ хожом тугаллахада жэлэй хахадай дүнгөөр зарим туруу һаалишалһаа тээгдэжэшье ябаа һаа, жэлэй эсэс багаар ахижа, мүн лэ туруу һууридаа тарадаг заншалтай. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ туруушаар аймагайнгаа туруу һаалишадһаа тээгдэнги ябаһан аад, жэлэй дуурэхэдэ, 14 үнеэнһээ 17 тугал абажа, үнеэн бүриһөө 2535 килограмм һу һаажа (бүхы үнеэдһээ 332 центнер) мүн лэ аймаг соогоо илажа гараа, абаһан социалис уялгаяашье улуулэн дуурэгэ. Нухэр Дамбаева коммунис ажалай ударник, үнэхөөрөөл маттаалтай барха һаалишан. Мүнөө нухэр Дамбаева һу һаалгаяа улам ехэдхэхын түлөө эрид шангдар тэмсэнэ.

100 ХОНИНҺОО —94 ХУРЬГА

Чисааныи совхозой дүрбэдэхи фермын эрхим хонишон Долгор Будаева үнгэрэгшэ жэлдэ харуулһалжа гараһан 620 эхэ хониниһоо 583 хурьга абажа, нэгэшье хоролтогүйгөөр түлжүүлээд, совхозоо тушдагаа, хонин бүриһөө 2,6 килограмм нооһо хайнадаа. Нухэр Будаева коммунис ажалай ударник, совхозойнгоо түрүү хонишон болонхой. Тэрэ хонидоо ороондо оруулха, нимарай үедэ һайнаар адуулжа, хүсэ шадалынь һайжаруулхын түлөө саг үргэлжэ ороло-

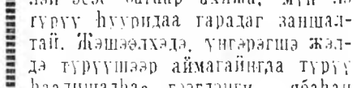

Улаан-Удын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор республика доторнай мүнөөдөр үүлэтэйнэг, зарим газарта бага зэргэ саһа ороохоор хүлеэгдэнэ. Баруун тээһээ һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудта 18—23, урда аймагуудта 7—12, Улаан-Удэдэ үглөөгүүр 26—28, үдэртөө 16—18 градус хүйтэн байха.

додог. Үбэлэй үедэ а саг соонь эдеэлүү хэрэгтэ онсо анхара Нухэр Будаева энэ хонин бүриһөө 100 х хонин бүриһөө 3 кил хайшалха социалис хай. Тэрэнэй хонид м эхилбэ, 100 гаран хү хоролтогүйгөөр т байна.

ГИДРОПОННО НОГОО

Үбэлэй сагта илан та эльдэб витамин, ги гоо адюулхэ гээшэ т үбшэнһөө һэргылха, турган боргожуулха шанартай. Энэ хэрэг абаһан Хэжэнгын со понно ногоо ургуулж нуудта үгэдэг заш

Тус ажахы гидр ургуулхэ тусгаар г январь һараһаа эхэ нуудтаэ нимэ ногоо лонхой. Эндэ Балма Лиза Балбарова г даг. Нэгэ доро 100 хуудаһан (лотки) с лограмм норгоогдо „орооно хээд, тэрэнэ та табижа, 10 литр грамм гидропон хэж уһалжа арбаал хон дань гидропонно 40—50 сантимет 30—30 килограмм хэдэнь малай туурга нуудта ябуулдаг. Ар ри эдэнэр 3000 кил понно ногоо ургуул

НҮҮДЭЛ Б

Чисааныи совхоз фермын малшад цен модоной — Хулхи үбэлжэдэг. Тэндэ бе модоной газарта мал точконуудыи бии. Мал лон отарануудыи бухэ ха арга боломжо тус Ушар нимэһээ, бани цэрга дээрэ т тэһээ гуурта, отар трактораар шэрэ долоон хоно бүх орууулжа байха ар Энэ бани м шиан Д номов бариба.

МЯХА ТУШААХА ТҮСЭБ ДУ

«Первомайский» дахи квартала г центнер мяха туш байһан аад, 685 п жа, түсэбоо болго улуулэн дуурэба. галай дуурэтэр м хаяд жэлэйнгээ т хын түлөө тэмсэжэ

Гурилда тобир шелха хэрэгтэ совх адуулганда нухэд Б ликтуев, Раднаев, бүсад ослодлагөө у лан, жэшээлэ һайн

СҮҮДХЫН 1270 НЭМЭЭ

Хэжэнгын совх фермын бурууннан нова харуулжа бурууулайнгаа нүүрые декабрь хэдээ түс тустань маан нэмээбэ. та өөрөө ерэ бэш хэр Лыгденовагай со ехэтэйгээр, зүбө най аша үрэ мүн.

Д. Д

Түрүү хүсэнүүдэй нэгэдэлэй түлөө

РИМ, январиин 25. (ТАСС). 1964 оной ноябрь соо һунгагдаһан джунтнуудые— муниципалитедүүдэй гүйсэдхэхы органуудые байгуулһан ябадалда сэгнэлтэ хэһэн Италиин коммунис партийн секретариадай мэдуулгые «Унита» газетэ мүнөөдэр тунхаглаба.

Моденда, Пармда, Ливорнодо, Пизедэ, Сиенедэ, Реджо-Эмилидэ, Арецодо, городуудай болон провинциинуудай советүүдтэ зүүнэй үзэлтэнһээ бүридэһэн джунтнууд байгуулагдад, эдэ органуудта олонхидынь коммунис партийн, социалис партийн болон Италиин пролетарска нэгэдэлэй социалис партийн түлөөлэгшэд оролсобо гэжэ мэдуулгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

Демократическа программын үндэһэ баримталһан джунтнуудые байгуулхын түлөө тэмсэлые шангадхаха. Италиин социалис партийн болон Италиин пролетарска нэгэдэлэй социалис партийн түлөөлэгшэдтэй хамта ажал ябуулгые бэхижүүлхэ, мүн бусад партинуудай зүүнэй тала баридаг хүсэнүүдтэй хамта ажаллаха ябадалаа үргэдхэхыень бухы коммунистнуудые болон нютагуудай партийна организацинуудые секретариат уряална.

Конгын хэрэгтэ империалистнуудай оролсолгые болюулха!

АЛЖИР, январиин 23. (ТАСС). Конгын засагта Чомбейн ороһон ушар Африкын гүрэнүүдэй нэрэ бузарааһан ябадал болоно, мүн тэмсэжэ байһан манай түбиие империалистнуудай баһа дахинаа богоолшолхоёо оролдожо байһан тухай гаршэлнэ гэжэ Алжирай «Аль-Муджахид» болон «Альже се Суар» гэжэ газетэнүүдтэ үгэһэн интервью соогоо Конгын патриодуудай хүтэлбэриилэгшэдэй нэгэн Гастон Сумиало мэдуулбэ. Чомбе хадаа колониалистнуудай аша туһые үнэн сэхээр хамгаалагша гээшэ гэжэ Г. Сумиало хэлэбэ. Тиимэһээ США болон НАТО бидэндэ эсэргүү тэмсэл хэхэдэнь Чомбедэ мүнгэ зөөреэр туһална.

Харинн монополистнуудай дээрэмдэлгын политика ябуулһан дээрэ-һээ манай орон экономическа болон социальна бэрхэшээлнүүдтэй ушараад байна гэжэ Г. Сумиало хэлэбэ. Конгын сүлөөлхэ национальна соведэй (НСО-гой) зохёоһон революциин программа ороноо ядуу тулюур байдалһаа гаргаха гэһэн байна гэжэ Г. Сумиало хэлэбэ. Гастон Сумиало, конголезэй революциин үг зорилго тухай хөөрэхэ зуураа, НСО-гой проблемэ заатагүй дүүргэдэхэ байха гэжэ тэмдэглэбэ.

Сурабайда США-гай пропагандын центр һандаргагдаба

ДЖАКАРТА, январиин 25. (ТАСС). Энэ абтаһан мэдээнэй ёһоор 10 мянга шахуу демонстрантнуд, ехэнхидээ студентнүүд болон залуу хүдэлмэришэд, пятницын үдэр Сурабайдахи (Зүүн Ява) Америкын информационно албанай байшангай урда суглараад, Урда Вьетнамда болон Конгодо Америкын хэжэ байһан дөбтолые буруушаажа байһанаа мэдуулбэ. Демонстрантнуд библиотекэ сооһоонь пропагандын литература абажа гаргаа гаргаад галдажархёо. Энэ хадаа Сурабайда Америкын библиотекые хоёрдохёо галдаһан ушар болоно. Үнгэрэгшэ жэлэй январиин эхээр номуудайнь жасын дурбэнэйнь нэгэ хүбн үгы хэгдэһэн байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ Америкын пропагандын центрнуд Джокьякартада болон Джакартада һандаргагдаһан байгаа юм.

Малайзида Канадын „бэлэг“

ПАРИЖ, январиин 25. (ТАСС). Канадын правительство дурбан транспортна самолет запасной частьнуудтайгаар ямаршье түлөөһэгүйгөөр Малайзида үгэхэнь. Франс Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, энэн тухай Куала Лумпурта хуулигаар соносхогдоод байна. Энэ «бэлэгынь» Малайзийн зэбсэгтэ хүсэнүүдые ехэ болголгодо Канадын туһалха түсэбтэ оролсоно. Малайзийн зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ Канадын мүнгөөр 1 миллион долларой сэрэгэй зэбсэгүүд үгтэхэ юм.

Замбуулинда түрүушын мүргэлдөөн болобо

ЛОНДОН, январиин 25. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлэй январь һарада табигдаһан «Эхо-2» гэжэ Америкын хэмэл одон замбуулинда болоһон туруушын мүргэлдөөнһөө үгы хэгдэбэ гэжэ «Гардиан» газетын научна корреспондент мүнөөдэр бэшэнэ. Тэрэ хэмэл одон ниндэхэ эмдаа гараһанайгаа һуулээр тэрэнэһээ һалаһан контейнерэй хахадтайнь мүргэлдэнөө гэжэ Англиин королевскэ радиолакационно центрэй эрдэмтэд оло дахин хэһэн ажагдалтын болон тоо бодолго хэһэнэй һуулээр тодорхойлбо.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: Индиин арадта эльгээһэн амаршалга; Л. И. Брежнев Модибо Кейта хоёрой бэшэг абалсаһан тухай мэдээсэлнүүд; «Проектээр хараалагдаһан хүсэндэ хүрэхэ» гэһэн түрүү бэшэг; түрүү модошодой амжалта тухай информацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Түнхэнэй районно партийна конференци тухай «химиин түйлалга — үйлэдбэридэ үргэнөөр» гэһэн гаршагтай Г. Цыреторовэй корреспонденци; Чисааныи совхозой ахалагша экономист М Житихинэй «үбэл хурьга абаха гээ һаа, элбэг үбһэн хэрэгтэй» гэһэн корреспонденци; гэрэй хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг комбинадай барилга тухай И. Дамбаевай статья.

Гурбадахи хуудаһанда: үнгэрһэн неделидэ редакцида абтаһан ажалшадай бэшэгүүдэй шэнжэлэл; уншагшадай эльгээһэн бэшэгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: уласхоорондын байдал ба ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.

1965 оной январиин 27.

Гансал нимэ уулзалгануудбидэндэ хэрэгтэй!

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРЭ, январиин 25. (ТАСС). «Бразилиинхидай болон совет хүнүүдэй тулалдаа хэхэ газар— гансал футболой талмай. Ондоо тээ хэзээдэшье тулалдахагүйбди!» Манай суута вратарь Лев Яшин нигэжэ хэлэһэн байна. Энэ һайн һайхан үгэнүүдынь Бразилиин газетэнүүд онсо тэмдэглэн бэшэнэ.

Лев Яшин «Фламенго» гэжэ алдарта футбольно клубай ойн наһандэртэ байлсаараа энэ орондо ерээ юм. Суудэ гараһан воротагай энэ харуулшан Ь[illegible] спортивна олонитын болон хэблэлэй анхарал ехээр татаа. Яшинай фото-зураглые, тэрэнэй намтар тухай ганса спортивна газетэнүүдтэ бэшэ, мүн һайндэрэй газетэнүүдэй туруушын хуудаһануудта хаража, уншажа болоно.

Римэй сценэ дээрэ

Режиссер Джорджо де Лулло «Элидее» гэжэ Римэй театрта А. П. Чеховэй «Гурбан эгшэ дуунэр» гэһэн зүжэг табиба. Энэ зүжэг харагшадай зүгөөр ехэ маттаалтайгаар табигдажа байна.

(ТАСС).

Редактор Ц. О.

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретар отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, пр —48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов парт —40-49, идеологический—24-74, советского стро быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 33-3 ции—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати Министров Бурятской АССР.

Н00552 Зак